

ELŐFIZETÉS
HELYBEN:
 Egy évre ..... 24 korona.
 Egy hónapra ..... 2 korona.
VIDÉKEN:
 Egy évre ..... 28 korona.
 Egy hónapra ..... 2 k. 40 f.
HÍRDETÉSEK:
 4-banában petit sor egyszer 20 fill.
 minden következőnél 16 fillér.
 Névtartó sora 40 fillér.

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és csanádi egyesült
 vasutak palotájában.
 TELEFON-SZÁM: 347.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvény-
 Társaság.
 József Könyves-ut 22. sz.
 TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1907.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
 STAUBER JÓZSEF.

Szombat, március 16.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezércikk: Vámsorompó és komédia. Március 15.
- A Szacsvay-szobor leleplezése.
- Aradi vasutások jutalomdíja.
- A szocialista doktor.
- Paktum a nemzetiségekkel.
- Az Arad-Hegyalja veszedelme.
- Arad Kossuth szobral.
- Kossuth a kiegyezésről.
- Bácsné búcsúzik.
- Tárca: A barna felöltő. Írta: Wladimir Lenskij.

Vámsorompó és komédia.

Arad, március 15.

Volt egyszer Aradon egy fa-árus. Hogy ma is megvan, vagy már nincs, ne bolygassuk. De az esete érdemes lenne arra, hogy az Anekdotakincsbe kerüljön. Hát elmondjuk az esetét.

Akkor, amint azelőtt és azóta is akárhányszor, igen nekilendültünk az önálló vámterületért. Már akkor nem volt nemzetközi különbség abban, hogy addig nem lesz se iparunk, se kereskedelmünk, a míg a vámsorompókat fel nem állítják. Nos, akkor a fa-árus ezt a nagy kijelentést tette:

Hát én is teszek valamit az önálló vámterületért. Megízenem a kormánynak, hogy mindazt a fat, ami a vámsorompóhoz szükséges, én ingyen ajánlom föl az országnak!

Kegyetlenül megmosolyogták ezt a fa-árust. Mintha az önálló vámterülethez ép csak a sorompók hiányoznának. Hiszen

ideadhatná Groedel az összes fenyő-erdeit, hogy sorompókat ácsoljanak belőle: még se lesz abból önálló vámterület!

Es mégis: kár volt kinevetni a fa-árust. A hosszú lejáratu kiegyezésnek módját egészen az ő recipéje szerint csinálják meg Wekerle és Kossuth. Bizonyosodik, hogy ehhez nem szükséges egyéb csak a vámsorompó. Nem az eszmei, a közgazdasági értelemben vett vámsorompó, hanem a fából való, egyik oldalán pirosfehérzöldre, másik oldalán feketeárgára mázolt sorompó.

A bécsi híradásokból, amelyekhez Kossuth Ferenc misztikus kijelentései is hozzásimulnak, ez világos. A tárgyalásoknak ez az eredménye: lesz 1917-ig közös vámterület sorompók nélkül, s azontul, 1927-ig vámsorompókkal. Megérti, fölfogja ezt a nemzeti büszkeség: vámsorompókkal!

A külfölddel szemben tudnillik közösségben maradunk Ausztriával. A német birtokossal szemben Magyarország nem szabhat más vámot, csak amelyik Ausztriának inyére van. Egymással szemben lesznek „közbenső vámok,” de ezeket oly okosan számítják ki, hogy végső eredményben egymást kiegyenlítik. *Null von null geht auf,* — ahogy a kiegyezési tárgyalások nyelvén mondják.

Szép állapot lesz az, 1917-en tul. Adjá az Uristen, hogy minél többen érjük el és gyönyörködhessünk benne. A magyar fogasztás tovább is az osztrák gyárosok zsebében marad. A magyar nyersanyag továbbra is Ausztriába megy és mint ide-

gen portéka jön vissza. A tulipán-mozgalom boszantására született áruforgalmi statisztika újra több és több millió, Ausztriából való behozatali többletet fog kimutatni. A magyar boltosok továbbra is a cseh és morva kartellek jármát szenvedik. De mindez vámsorompóval történik, sorompóval!

A gazdasági önállósághoz ez csak annyira fog hasonlítani, mint a rakéta a puska lövéshez. Mindakettő pukkan. De magja és ereje csak az egyiknek van. A vámsorompó nem jelent egyebet, mint a mit a rózsafüzér a rabszolga homlokán, a zeneszó a haldoklónak. Szép, szép, de semmi haszna nincsen.

Oda kerül a vámsorompó egy régi, a koalíció egyes elemei előtt bizonyára ismerős fogalom mellé. Valamikor hevesen küzdöttek a kardbojtért. A nemzetiszínűért, amely nincsen. Akik küzdöttek érte, ma már kormányon vannak, de a nemzetiszínű kardbojt még sincsen meg. Pedig mennyi erőt vesztegettek el érte! De a tapasztalatot értékesítik. A kardbojt nincsen meg, de a vámsorompót megcsinálják a kardbojt módjára. A vámsorompó nem lesz egyéb: sallang, cifraság, akár a kardbojt. Leng-lóg a határon, a nélkül, hogy utját állhatná a Lajthán-tulról jövő portékának. Ez a *kardbojt-vámsorompó*.

Statisztikában és tudományokban öregedett nemzetgazdák, politikusok köteteket, tanulmányokat írtak arról, hogy mint kellene az önálló vámterületet megcsinálni. O, a magántudósok! Ahhoz az ön-

A barna felöltő.

Írta: Wladimir Lenskij.

Protassov Stjepanovna Anna különösen azért volt szerfelett megelégedve az új szobaurával, mert ez majdnem sohasem tartózkodott odahaza. Naponként már korán reggel távozott és csak későn este tért haza, sőt megesezt már vele az is, hogy még csak a rákövetkező napnak a reggelén került megint a Stjepanovna Anna szeme elé. Ami azonban mindannyiszor feltűnt a derék szállásadónak, az volt, hogy a lakója mindig könyvekkel a hóna alatt távozik; amikor pedig hazatér, olyankor rendszeren iratokat, aktacsomagokat szorongat, a karja alatt. Aztán micsoda emberek látogatják az albérlőjét! Munkások, katonák, diákok, félnépek voltak valahányan és az előszobában reszkető hangon kérdezték az öreg asszonyt: „Itt lakik e Zacharits Iván?” És olyankor, amikor már tizenöt nap mulva megkérdezte tőle, volt-e már lakója felállt és előadást tartott, magyarázott a többieknek, néha két-három órán keresztül. Végre a látogatók megint elszéledtek, de most még komorabb volt az arcuk, mint amikor jöttek és most egyenként, vagy legfeljebb párosával távoztak, öt tízperces időközben.

Stjepanovna Anna tudta, miről van szó és hogy az emberek miféle fajtájába tartozik ez az ő lakója. Az öreg asszonynak fiát is ha-

sonló üzelmek miatt fogták el és zárták a „Kreszty” falai mögé. Meg is mondta lakójának az asszony:

— Félek, hogy odakerül maga is, ahol az én Koljuskám senyved. Maga is olyan vérmes, mint ő.

A szobaur azonban mosolygott és csak kicsinylően felelt:

— Hiszen odakerülünk valamennyien, Stjepanovna Anna. Ott sok hely van. Befogad as még mindnyájunkat.

— Hiszen, ha fiatalabb lennék, én se törődnék az egészszsel, — vélte az öreg asszony.

— Hagyja el, Stjepanovna Anna. Maga igazán pompás asszony. Engedje, hogy megcsókoljam a kezét.

Az öreg asszony azon három hét alatt, a mióta a fiatalember nála lakott, nagyon megszerette lakóját, aki kék szemével, szőke hajával és kurta bajuszkájával úgy hasonlított az ő Koljuskájára. Iván mindig a tulajdon fiára emlékeztette és ha néha egész napi távollét után estére még is csak hazakerült a szobaur, az öreg asszony nagy vidáman köszöntötte:

— Csakhogy, itthon van megint Zacharits Iván! Már attól félttem, a pribékek kezébe került maga is.

Iván megerőgatta, átkarolta az öreg asszonyt és szeretetteljesen mondotta neki:

— Látja, az én anyuskám éppen ilyen fehér és szelid és jó, mint maga... Csak-

hogy a szegényke nagyon messze van, am ide.

— És ilyenkor elborult, komor lett az arca.

Történt egy napon, hogy Iván levelet kapott az édesanyjától. Azt írta neki az öreg asszony, vigyázzon magára, azonkívül pedig figyelmébe ajánlotta azt is, hogy egy nagybátyja, él Szentpétervárott, Iván anyjának bátyja, névszerint Gavrilov Gavrilits Sjemien, aki állami szolgálatban van és igen befolyásos ur Zacharits Iván látogassa meg hát ezt az előkelő rokont, az bizonyára segítségére leszen neki. Iván, hogy végigolvasta a levelet, elhatározta, hogy szót fogad és felkeresi Sjemien bácsiját. De mivel dolga akadt és egyre más és egyre több, azért bizony a vizit egyre később egy kicsit. Stjepanovna asszony pedig néhány nap mulva megkérdezte tőle, volt-e már nagybácsijánál, akkor Zacharits Iván kissé idegesen ezt felelte:

— Még nem... Máskor majd Most nagyon sok a dolgom.

— Hát látja, az én anyuskám éppen ilyen fehér és szelid és jó, mint maga... Csak-

Zacharits Iván egy izben ott állott szobája ablakánál, amikor kopogtatás után belépett hozzá Stjepanovna Anna. A fiatal ember hátrafordult, aztán odaszólt az öreg asszonynak:

— Nézzon csak ki az ablakon!

A szobabérlőné odatögyögött, kitekintett, a lakója pedig boszusan dörmögött:

— Rossz jel, nagyon rossz jel! — mondotta és elhalványodott.

álló vámterülethez, a melyet Kossuth és Wekerle csinálnak, nem kell egyéb, mint a vámsorompó fája, amelyet már évekkel ezelőtt följánlott, önzetlenül és áldozatkészen az aradi faárus. Meg egy többség, amelynek ez is jó.

Március 15.

A szabadság napja.

Ünnepségek mindenfelé.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 15.

Évek hosszú során Arad mindig bőven kivette részét azokból az ünnepségekből, amelyek a szabadság nagy napjának megünnepelését célozták. Kétszeres joga és oka volt erre. Hiszen a mellett, hogy polgársága szívvél-lélekkel lelkesül a március 15-ikéhez fűződő eszmék iránt, kevés földdarab van az országban, amely annyira emlékeztetné azokra a nagy és szent időkre a haza minden fiát — mint a mitőlünk alig néhány közhajításnyira fekvő Golgota. Ennek a szent helynek a közelsége a nagy idők emlékeinek ünnepén kétszeresen felmelegíti, lelkesíti a szívet s melegebbé, tüzeesebbé teszi még az ünneplést is, amelyben eddig mindenkor egy szívvél, lélekkel vett részt Arad apraja, nagyja.

S mégis, mit tapasztalunk az idén?

A hangulat fagyos, akár csak az a hideg márciusi nap, mint amelyre ez az ünneplés felvirradott. Hol volt Arad apraja, nagyja? Hol volt a kitörő és meg-megújuló lelkesedés? Hol az ünnepélyes istentisztelet és különösen hol az egybeolvadás társadalmunk különböző elemei között, a szabadság nagy napjának alkalmából? Diszeloadás ugyan volt a színházban, de hol maradt az a tomboló lelkesedés, amely azelőtt mindenkor követte a színpadról elhangzó hazafias szövegeket?

Pedig állítólag előnyösen változtak az idők. Nemzeti kormány nemzeti eszmék diadalra juttatásáért küzd s mégis ilyenkor, a mikor hatványozottabb mértékben kellene kitörnie a lelkesedésnek a nagy nemzeti ünnepek alkalmából — sehol sem látjuk a régebben tapasztalt lelkesedést azokért. Egy csomó fölobogó-

zott ház és egy kis rezes takaródó talán még sem elég a hazafiasság dokumentálására?

A mai ünneplés csak annyiban különbözött a régiéktől, hogy a főispán nyitotta meg és rekesztette be a városházán lefolyt diszgyűlést. Régi vágy ment teljesedésbe ezzel a momentummal, de hiába, ez az újabb vívmány nem tudott újabb lelkesedést hozni.

Talán az idők jele ez?

Nem! Ne higyük el, hogy megfogyatkozott bennük a hazafias, nemzeti érzés, az a mi mindennél jobban fentart és megóv az enyészettől egy népet. Ne higyük el, hogy lejjebb szállt a lelkek lobogó lángja — s tulajdonítsuk egyszerűen a külső körülményeknek. A vásár és a hazaszeretet tényleg nehezen van el egy gyékényen, írjunk tehát mindent az előbbi terhére s reméljük, hogy a jövőre fényben, lelkesedésben és arányokban méltóbban fogjuk megünnepelni március idusát.

(Az aradi ünnep.)

A városháza dísztermét már fél tíz felé ellepte az előkelő közönség. A karzatokat a polgári iskola, reáliskola, gimnázium és a kereskedelmi akadémia ifjúsága színültig megtöltötte. Nehány egyesület is képviseltette magát s az asztaltársaságok tagjai közül is eljött, aki csak tehette. Eljöttek a honvédegyesület tagjai is, egytől-egyig tanulni a régi nagy időknek, s az emelvény mögött festői csoportozatban állottak fel.

Tíz óra felé járt, a mikor megjelent Károlyi Gyula gróf főispán, s elfoglalta helyét az emelvényen. Követte őt Varjassy Lajos polgármester, Müller Károly orsz. képviselő, Keszler Ede, az aradi színház tagja, Prohászka László dr., Kovács Vince, az ünnepélyeket rendező bizottság elnöke, s még néhányan, akik mind a nagy asztal körül foglaltak helyet.

Pontban tíz óra felé állt Károlyi Gyula gróf főispán s rövid, talpraesett beszédben megnyitottak jelentette ki a diszülést.

A beszéd után kellemes meglepetés érte a hallgatóságot. Fent a karzatokon 250 diákból alkotott kórus remek összhangban énekelni kezdte a „Talpra magyar” című mély hazafiasságtól áthatott dalt. A közönség átszellemülten hallgatta azt, s a lelkes tapsok, a melyekben a polgári iskola tanulóinak része volt, szólott Ferch Ödön tanárnak is, aki azt nagy türelemmel beoktatta.

Az énekszám után Keszler Ede, az aradi nemzeti színház tagja szavaltta el Szávay Gyula *Március idusán* című költeményét, hatalmas drámai erővel.

Utána újból gyönyörködhetett a közönség a polgári fiúiskola énekében. Endrődi Sándor és Szentgyörgyi Gyula „Kikel még a földből” kezdetű mólabus kurucos jellegű dalát énekelték, s jutalmuk újra lelkes tapsok voltak.

(Prohászka László dr. beszéde.)

Az ünnepség legkiemelkedőbb pontja Prohászka László dr. nagy tanulmányra valló, széles keretekben mozgó beszéde volt, amelyet sokszor szakított meg a hallgatóság helyeslése és éljenzése. A beszéd egyes részét így hangzotta:

A százados autokrácia nyomása alatt, mintegy az elnyomatás folyamánként izmos érzelmek, közös vágyak keletkeznek Európa népeiben, melyek élénk forrongást idéznek elő a népek gondolat és érzésvilágában, fokozatosan átalakítják az időknek megvénhedt szellemét. Nagy gondolkodók születnek meg, akik a kiváltságos osztályok jogai helyett keresni kezdik a nagy embergyetemet boldogulásának törvényeit.

Az emberi jogok diadalszekere egyre közeledik Magyarország felé, hogy meghódítsa eszméinek a magyar nemzetet is. A francia forradalom világrengető és világmegváltó himnuszra felelő az alvó oroszok. A Marseillaise hazánkba is eljut világörpében. Remegnek az uralkodók. Egymással szövetkezve, emberfeletti erővel igyekeznek mindenütt gátat vetni a forradalmi eszméknek, de a szent szövetség semmi erőfeszítése sem képes többé a rohanó árt utjában feltartóztatni. A forradalom tüzeiben megtisztult szabadságeszmék egyre türelmetlenebbül döngöttek a rendi Magyarország kapuit. A számban és fajsúlyban egyre izmosodó művelt magyar középosztályból kezd kialakulni a magyar nemzeti társadalom, ez lesz a nemzeti eszme zászlóvivője s ez készíti elő társadalmi uton a magyar állami élet reformálását is.

Majd így folytatja: A párisi forradalom híre 1848 március 1-én jut el hozzánk s leirhatatlan lázba hozza a forrongó kedélyeket különösen a pesti fiatalság körében, mely erősen szervezkedik és tárgyalja a pozsonyi diéta és a forradalmi mozgalmak eseményeit. Valóban „a szabadság temploma” volt a híres Pilvax-kávéház, hol a nemzeti reliquiává lett „közvélemény” asztala mellett csinálja meg a 12 pontot és írja a történelmet Petőfi, Jókai, Tompa, Vasvári, Irinyi, Degré Alajos és Bulyovszky Gyula s Clionak mindmegannyi lelkes írődeákja, a legendás „márciusi ifjak”.

Odakinn esett az eső és szürke ködpárában uszott az egész város. Az emberek sietve rohantak tova az utcán és csak egy valaki volt, aki nyugodt egykedvűséggel rőtta számtalanszor az épület előtt elfutó járdát. Mintha várt volna valakire. Alacsony termetű ember volt. Barna felöltöt viselt, fejét pedig fekete nemez kalap fedte. Egészben véve meglehetősen szármalmas külsejű volt és úgy hatott, mint valami kiöntött ürge.

Iván rámutatott az ablakból, aztán így szólt a szállásadónőjéhez:

— Tudja-e, Stjepanovna Anna, hogy ez az ember most már három nap óta állandóan itt ólálkodik a ház körül? . . . Rám les és mihelyt kiteezem lábamat az utcára, nyomon követ. Kém. A titkos rendőrség embere, akit az aljasság táplál és akinek az árulás ad kenyeret.

Egy percre elhallgatott, majd pedig így folytatta töprengését:

— Ovatossanak kell lennem. És bár fáj nekem megválnom magától, mégis bucsuzni fogunk, Stjepanovna Anna . . . Új utlevélről fogok gondoskodni és egy másik névről . . . Ez lesz a negyedik . . . Először Gavrilov volt a nevem, aztán Seljabin lett, majd Ivanov, végre most majd Botsarov lesz . . . Ez is szép név, mi? Ezzel aztán két hónapig megint nyugodtan dolgozhatom tovább . . .

Még ugyanazon a napon a szobaura szokottnál korábban, már esti 7 órakor tért haza. — Egy nagy csomó papirost szorongatott a

háza alatt és mialatt az előszobában a kabátját vetette le, megkérte szállásadónőjét:

— Fűtsön be, Stjepanovna Anna! Erősen fűtsön be kérem, mert vendégeim lesznek ma este . . . Aztán előbb nekem még „takarítanom” kell.

És csakugyan, mialatt az öreg asszony tüzet rakott, a szobaur rendezgetni kezdett. Böröndjeiből gondosan válogatott ki okmányokat, képeket, hasonlóan rendet csinált a könyves polcon is s az asztalának fiókjából is kiválogatott egyet-mást.

Amikor elkészült ezzel, elmondta az öreg asszonynak, micsoda kalandja támadt:

— Erre tartottam — kezdte — hazafelé, amikor egyszerre megint elibém bukkant az a barnafelöltős alak, akire ma délelőtt már figyelmeztettem. Hogy elém került, gunyosan a szemembe mosolygott. Legszívesebben arculcsaptam volna. Izgatott voltam és reszketett kezem a dühtől . . . Ezért is történt, hogy a csomag, amelyet a hónom alatt tartottam, lesiklott és a földre esett. A boríték megoldódott és a csomagban levő papírlapok szanaszét hullottak . . . sietve kapkodtam őket össze, de akkorra az a gazember mellettem termett és így szólt: „Engedje meg, hogy segítsek!” Elárulom magamat, ha tiltakozom — gondoltam — és ezért megengedtem, hogy segítsen. „Csak tessék” — feleltem. Ő segített és amikor az utolsó papírlapot is átnyújtotta, nevetve mondotta: „Hát proklamációkat tetszik viani. Nagyszerű!” És nevetett, nevetett, nevetett . . . Én pedig újra a hó-

nom alá csaptam a nyomtatványt és felsiettem . . . De még láttam, amikor a barnafelöltős ember megállított egy bérkocsit és beléült. Valamit sugott a kocsisnak . . . Azt hiszem ezt: — A rendőrségre!

Aztán eltűnt.

III.

Pattogott a kályhában a rözse és a láng, emésztette azokat a nyomtatványokat, irásokat, amiket Iván sietve hajtott a vidáman lobogó tűzbe. A fiatal ember, mialatt porladt, hamvadt az irás, busan sóhajgatott:

— Milyen kár! Csak meg nem menthetem.

Stjepanovna Anna csak nézte a lakóját, résztvevő a bánatában. Különbösen is Koljuskájára gondolt és fekete köényének szegélyével törülgette pergő könyveit.

Iván, amikor elkészült a pusztító munkával, karosszékre roskadt és onnan bámulta a tüzet. Egyszerre csak nagyot csapott az asztalra, aztán oda szólt az öregasszonynak:

— Vendégeim lesznek még ma este, Stjepanovna Anna! . . . Vendégeim lesznek! Figyeljen rájuk. Mert olyan érdekes és tanulságos jelenetnek lesz tanuja, amilyenben kevésben volt része.

Féltizenegy órára járt az idő, amikor kívülről megszólalt a csengetyű.

— A vendégem! — mondotta a szobaur.

Az öreg asszony kisietett, hogy ajtót nyisson. Egy perccel későbben goromba hang ütötte

Ebben a történelmi műhelyben éri a „társaság” társaságát március 14-én este az a hír, hogy Bécsben kitört a forradalom, hogy Metternich megbukott s hogy a nép fegyvert ragad és barrikádokat emel.

Nincs többé hatalom, mely féken tudja tartani a lázongó szenvedélyeket. Mindenki hallja a tettekre serkentő idők parancsszavát. Az emberek egy felsőbb igazságszolgáltatás ujjmutatását látják az eseményekben. A 12 pontban feltűnik előttük a független modern Magyarország revíziója. Petőfinek Istentől megihletett tüzelekből elővillan egy lángszózat, mely felgyújtja egy egész nemzet lelkét s ezzel véget ér a nemzet rabságának hosszú téli éjszakája s felvirrad a magyar szabadság születésnapja, 1848-nak örök emlékü és örökdicőségü március idusa.

Vajjon ki ne ismerné e napnak jelentőségét? Kinek szíve-lelkével ne volna összeforrvan az a dicső nap, melynek ünnepi pompája minden erőszak és vérontás nélkül bontakozott ki és amelyen a 12 pontot vértelen diadalra vitte tisztán a honfitűz eszményi hevülete?

Beszédét így fejezte be *Prohászka* László dr.: Legfőbb ideje, hogy márc. 15-én ne csak a hőskéket ünnepeljük, akik a mai Magyarországot megteremtették, hanem figyelmeztessük kötelességükre mindazokat, akik a jövő Magyarország megteremtésére hivatnak. Mert március idusát ne csak ünnepnapnak tekintjük, melyen elhangzó szóvirágokba fonjuk a nemzeti eszme ideálját, hanem tekintjük azt a nemzet évről-évre visszatérő gyónás-napjának, melyen a szabadsághősök s a tizenhárom legdicsőbb szellemével a multnak lelkiismerete jön számonkérni a jelentől a jövőndőt.

Nekünk pedig még sok, igen sok elszámolni valónk van. A cél ismeretes előttünk. Testben, lélekben meg kell erősíteni a nemzetet.

Segítsük mindnyájan törleszteni a nemzeti becsületre betáblázott erkölcsi tartozást, hogy egykor majd beteljesüljön szép Magyarországon a költő jósigéje, ki latnoki ihlettséggel jövőndőt, hogy:

„Lesz még egyszer ünnep a világon!”

A beszéd után hatalmas tapsvihar tört ki, amely többször is megisméltődött s mindaddig tartott, míg *Varjassy* Lajos polgármester szólásra nem emelkedett. Rövid, lendületes beszédben jellemezte március idusának jelentőségét, s azon óhajának adott kifejezést, vajha minél előbb mind megtestesülnének azok az eszmék, amelyeket a nemzet azon a szent napon zászlajára irt. Még a főispán fűzött befejezésül néhány szót az elhangzott beszédekhez s ezzel az ünnepély a Kossuth nóta hangjai őzt véget ért.

meg Iván fülét. Valaki odakinn megkérdezte a szállásadónót:

— Protassov Stjepanovna Anna e maga?

Egy másik hang meg az Iván nevére ejtette ki. A fiatal ember megjelent az előszoba küszöbén:

— En vagyok az. — mondotta. — Tessék beljebb lépni.

— A titkosrendőrség főnökének parancsa folytán.

— Tudom — szakította félbe Zacharits Iván a beszélőt. — Itt vannak a dolgaim. Tessék kutatást tartani.

A nyolc emberből álló csoport, köztük a barnafelöltős, egy tiszt vezetése alatt belépett a szobába.

Kinos procedura kezdődött ezután. A rendőri kiküldöttek Iván bőröndjét, asztalát, könyvespolcát, szekrényét átkutatták. Aztán a butorokban és a szalmazsákok között keresgéltek. Nem találtak semmi gyanút keltőt, Iván nyugodtan türt mindent. Csak a szállásadónót szitkozódott egy kissé, az is inkább a formáság kedvéért.

Amikor a rendőrök már kellően átmotoztak mindent, a tiszt megkérdezte a fiatal embert:

— Egyéb holmija nincsen?

— Nincs! — felelte Iván.

— A tiszt most az asztalhoz lépett, hogy jegyzőkönyvet vegyen fel. Iván pedig odament a bőröndjéhez, kivett belőle egy fényképet, aztán pedig a mozdulatlanul álló barnakabátos

(A vidéken.)

A *kisjenői és erdőhegyi* társadalom minden osztálya egyforma lelkesedéssel ülte meg a márciusi évfordulót. Reggel 9 órakor az erdőhegyi ev. ref. templomban, 10 órakor pedig a róm. kat. templomban istentisztelet volt. 11 órakor pedig a kaszinó dísztermében ünnepélyt rendeztek. A megnyitó beszédet *Csakay* Gyula főszolgabíró tartotta. Ezután *Kocsán* János aljárásbíró hazafias költeményt szavalt. Az ünnepi beszédet *László* Zoárd országgyűlési képviselő mondotta, mely után *Sófalvi* György ügyvédjelölt elszavalt a „talpra magyar” t. A jelenlévők végül elénekelték a szózatot és a Hymnuszt. Délután Erdőhegy közönsége és az iparos-kör rendezett sikerült ünnepélyt. Mind két község fel van lobogózza.

Makó város közönsége március 15-ikét ez idén is fényesen ünnepelte meg. Reggel 9 órakor hálaadó ünnep istentisztelet volt a templomban, amelyen az összes megyei és városi hatóságok képviselői megjelentek. A templomból az ünneplő közönség a városházára vonult, ahol ünnepi díszközgyűlés volt, amelyen a nap jelentőségét *Dózsa* Sámuel dr. vármegyei főügyész méltatta. Délután térzene és a városháza előtt népünnepély volt, amelyen az ünnepi szónoklatot *Kiss* Pál dr. szerkesztő tartotta. A dalárda éneke után a közönség különféle körökbe oszlott szét, ahol szintén szónokok méltatták a nap jelentőségét. A vármegyei kaszinó este bankettet adott, amelyen az ünnepi szónoklatot *Hervay* István alispán tartotta. Az egész megyében különben lelkesen ünnepelték március 15-ikét s nagyobb ünnepek voltak Mezőhegyesen, Apátfalván, Földéakon, Csanádpalotán, Nagylakon, Dombegyházán, Veresegyházán stb.

(Koss th mint ünnepi szónok.)

*Cegléd*ről táviratozzák: *Kossuth* Ferenc ma reggel *Szterényi* József államtitkár és több képviselő társaságában ideérkezett. A pályaudvaron egybegyűlt nagy tömeg lelkes éljenzéssel fogadták Kossuthot és a képviselőket, akik az üdvözlés után hosszú kocsisorban bevonultak a városba. A városháza előtti téren közel 80,000 ember gyűlt össze az ünnepi népgyűlésre, amelyen *Gubody* Ferenc polgármester megnyitó beszéde után *Kossuth* Ferenc a városháza erkélyéről a következő beszédet mondta:

— Az a mélységes sötétség, amely a mult évben ilyenkor hazánkra borult, most már a nemzet állhatatossága és a király alkotmányos érzelmei folytán elmúlt. Tavaly a nemzeti ünnepnek megülését karhatalom fenyegetései gátolták meg s ma itt lehetek mint a kormány egyik munkás tagja, aki a

kémhez sietett vele és annak orra elé dörgölve a drága képet, ráordított az árulóra:

— Ismeri ezt az asszonyt?

A besugó hátra hőkent és hebegni kezdett:

— Ez az... ez az...

— Ez az én édesanyám, aki sajnos, egyben magának nővére! — kiáltotta Iván. — Maga azonban egy...

Most hirtelen kavardás támadt a szobában. A rendőregények elejtették az elkonzfiskált könyveket és mintegy kővé meredten állottak a szoba közepén... Stjepanovna Anna halálra sápadt és vértelen ajakkal könyözve sikoltott fel:

— En Uram Jézus!

— Tehát ez önnek nagybátyja! — szólt a tiszt is, felugorva helyéről.

Iván ideges nevetésre fakadt, de aztán valahogyan erőt vett magán és megkérte a tisztet: — Térjünk csak a dologra vissza... Ez ugyem tartozik oda!...

A kém most összegubbaaszkodott és nesztelenül sietve kisurrant a szobából.

A többiek undorral néztek utána.

— Le kell önt tartóztatnom! — mondotta Iván felé fordulva a tiszt és kezének gesztusával igyekezett kifejezni, milyen kelletlenül, milyen nem szívesen tesz eleget kötelességének...

Zacharits Iván azonban most már teljesen visszanyerte önuralmát és mosolyogva, de nagyon nyugodtan felelt:

— Rendelkezzenek velem. En készen vagyok.

nemzet és a király egyetértésére törekszik és arra, hogy megvédje a haza jogait, érdekeit, szabadságát, államiságát és függetlenségét. Nehéz föladat ez, mert a függetlenségi elvek csak némelyikének megvalósítására lehet törekedni a mai viszonyok között. Ez azonban nem jelent elvöládat.

Kossuth ezután a kiegyezés kérdéséről beszélt, amiről lapunk más helyén tudósítunk. A miniszternek éljenzéssel sűrűn megszakított beszéde után a közönség kívánságára *Szterényi* József államtitkár, majd *Hentaller* Lajos és *Nagy* Emil mondtak beszédeket. Ezután *Gubody* Ferenc polgármester berekesztette a népgyűlést, amelyet a Kossuth-szobor megkoszorúzása és ünnepi lakoma követett. Ezen számos fölköszöntőt mondtak Kossuthra és a 48-as eszmék diadalára. A miniszter és kísérete délután 5 órakor visszautaztak Budapestre.

A Szacs vay-szobor leleplezése.

Egy vértanú emléke.

— Az *Aradi Közlöny* távirati értesülése. —

Arad, március 15.

A szabadság ujjászületésének évfordulóján, ma leplezték le díszes ünnepély keretében Nagyváradon *Szacs vay* Imrének, Nagyvárad vértanuhalált halt első népképviselőjének ércszobrát. *Szacs vay* egyike volt azoknak, akik 1849-ben elsőnek irta alá a függetlenségi nyilatkozatot a debreceni nagytemplomban. A szabadságharc lezajlása után a boszuvágyó osztrákok hatalmába került és Haynau a Neugebäude udvarán kivégeztette *Szacs v*ayt, akinek — mint a ma leleplezett szobor talapzatának felirata hirdeti — csak egy tollvonás volt a büne.

A szobor-leleplezési ünnepélyről *nagyvárad*i tudósítunk az alábbiakat jelenti: Ma leplezték le fényes ünnepséggel *Szacs vay* Imrének, a város vértanujának és első népképviselőjének ércszobrát. A szobor körül délelőtt 11 órakor gyűlt össze az ünneplőközönség, melynek sorában ott voltak a vértanú rokonai, továbbá a megye és város előkelősége. Az iskolák összes növendékeikkel felvonultak. A város lobogódiszben volt.

Az ünnepélyt a Hymnus vezette be, azután *Szokol*y Tamás országgyűlési képviselő nagyhatású beszédet mondott, majd *Rimler* Károly polgármester átvette a szobrot, melyre egész koszoruerdőt borítottak. *Kossuth* Ferenc kereskedelmi miniszter Szokolyt bizta meg, hogy a függetlenségi pártot képviselje, táviratban pedig érzelmeinek tolmácsolására kérte fel. Délben *Margó* Ede szobrász és a vértanú rokonainak tiszteletére diszbed volt.

Szacs vay Imre 1818 november elsején született a biharmegyei Kis-Ürögdön. Jogi tanulmányainak elvégzése után szülei papnak akarták adni, *Szacs vay* azonban Biharmegye szolgálatába lépett.

Beöthy Ödön akkori alispán magával vitte a pozsonyi diétára, majd onnan visszatérve Biharmegye esküdtjévé választották meg a fiatal *Szacs v*ayt. Megyei szolgálatában jelen volt azon a viharos kongregáción, a mikor az adminisztrátor a hajdukat vonultatta föl az ellenzék ellen. A fiatal ember bátran neki szegte magas homlokát az aranykulcos mindenható helytartónak; odaugrott az elnöki szék elé s mikor a hajduk dulakodva furakodtak a hazafiak tömött sorai közé, fölcsattant a hangja:

— Magyar ember az ur? Ez violencia!

Az adminisztrátor burása vont szemöldökkel intett a hajduknak: a csatlóskard megvillant s az ifju esküdt véres fővel tántorodott barátai karjai közé. Az aulikus nemes urak odakünn az udvaron körülfogták és sajnálták. A

sebesült pedig letörülte homlokáról a vért és dacos keserűséggel mosolygott.

— Oda se neki! A tekintetes urak az elvüket sütötték a koponyámra!

Nemsokára otthagyta a megyei szolgálatot és ügyvédi irodát nyitott. 1848-ban Nagyvárad város közönsége képviselőjévé választotta.

Az országgyűlésen is hamarosan feltűnt a harminc éves követ. A Ház jegyzővé választotta: Kossuth, Szemere különös rokonszenvükkel, bizalmukkal tüntették ki. 1848. év őszén Kossuth Lajos bizalmas levélben értesítette, hogy Nagyváradra utazik: a kormányzó ez utjának titkos célja az volt, hogy a félrevezetett románságot megnyerje a nemzet ügyének. E végből is szállt Erdélyi Vazul oláh püspök rezidenciájába s ez irányban bizalmas tárgyalások is voltak, amelyeknek azonban nem volt eredménye. A kormányzóval együtt Bem is Nagyváradra érkezett s Szacsvey Imre vezette a város polgárait tisztelgésre a nemzet nagyjai elé. Kossuth oldala mellől aztán el nem szakadt a véres viszontagságok közepette. A válságos események megérintették az április 14-iki határozatot és Szacsvey első volt azok között, akik aláírták a függetlenségi nyilatkozatot.

Azután következtek a nagy tragédia utolsó jelenetei. Kossuth felszólította Szacsveyt, hogy kövesse őt a bujdosásba. Szacsvey azonban az aradi várban maradt. Itt érte a világsi katasztrófa híre és ő is menekült a többiekkel. Sokáig bujdosott az országban, míg végre elfogták és a pesti Neugebäudeban fogságra vetették. Haynau kötél általi halálra ítélte Szacsveyt. 1849. október 24-ikén hajtották végre rajta a kegyetlen ítéletet a Neugebäude udvarán.

Aradi vasutasok jutalomdíja.

Kiosztották az alamizsnát.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 15.

Az Aradi Közlöny február 21-iki számában megírta, hogy az államvasutak alkalmazottjai a legnagyobb méltatlankodással fogadták Kossuth Ferencnek azt a félmillió koronás adományát, amelyet a vasutasoknak juttatott a rendkívül forgalom lebonyolításánál teljesített kitünő szolgálatokért. Kifejtettük, hogy a Máv. intelligens, logikusan gondolkodó testületében a kormány intézkedése csak megerősítette azt az eddig is lappangó hitet, hogy a kormány halogatja a fizetésrendezést, a félmillió alamszával akarja a zugoló vasutasokat kielégíteni és forrongásukat lecsendesíteni. De kinek ad előbb a kormány abból a félmillióból? Ha minden vasutasnak akar adni, akkor egyre 10–12 korona jut. Lehet-e jutalomdíjnak tekinteni ezt a borralót? Ha csak a külszolgálati alkalmazottaknak és ezek közül első sorban azoknak akarnak belőle juttatni, akik a nagy forgalom lebonyolításánál rendkívül megerősített szolgálatot végeztek, akkor sem jut egy vasutasra több mint 50–60 korona. Gondolja-e a kormány, hogy a vasutasok, — akik a nagy drágaság következtében már alig tudnak megélni, — beérik ezzel az alamizsnával? A már már nagyon kiélestedt helyzetnek egyedüli orvoslása egy általános, a vasutasok összességére kiterjedő és teljesen kielégítő fizetésrendezés. Ha ezt a kormány mielőbb tétő alá nem hozza, akkor sem kivételes jutalomdíjjal sem más szemfényvesztő intézkedésekkel nem csillapítják le a vasutasok elégedetlenségét.

Hogy mennyire sértő a jutalomdíj a vasutasok önértéke és milyen csekély összeg jut belőle az erői megfeszítésével odaadóan működő vasutaskarra, azt legjobban bizonyítja az a körülmény, hogy az aradi üzletvezetőség sze-

mélyzete összesen 55.000 korona jutalomdíjban részesül, amely összeg így oszlik meg az alkalmazottak között:

215 hivatalnok kap	12050 kor.
657 altiszt kap	19780 „
206 szolga kap	21585 „
145 munkás kap	1585 „

Egy-egy hivatalnokra tehát 56 korona, az altisztekre egyenként 31,6 korona, a szolgákra 17,9 korona és végül a munkásokra már csak 10,8 korona jut. És ezt az alamizsnánál nem nagyobb „jutalomdíjat” nem resteli a kormány a maga végtelen gondoskodása és jóindulata jelének feltüntetni, hogy feledtesse a vasutasokkal azt a kötelező ígéretét, mely szerint a fizetésrendezési javaslatot még a télen törvényerőre emelteti.

A szocialista doktor.

Nékám tanár és Goldner Adolf.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 15.

A képviselőház mult évi december 19-iki ülésében Somogyi Aladár dr. ké viselő interpellációt intézett a belügyminiszterhez a betegpénztáraknál tapasztalt átlítólagos visszaélések ügyében. Felhozta interpellációjában, hogy a betegsegítő pénztáraknál egész sor színekurát szerveztek, hogy a nemzetközi szociáldemokrácia párt vezéreit biztos kenyérral lássák el. Ezek közül egyesek, 2400–6000 korona sőt több fizetést huznak, noha még a hivatalos helyiségben sem fordulnak meg. Ezen általánosságban elmondott vádak után az interpelláló képviselő neki támadt Goldner Adolf dr. fővárosi orvos abbáziai szanatórium vállalatának s azt állította, hogy ebben botrányos állapotok uralkodnak.

Ezen interpellációról hirt adott az Országos Orvosszövetség című lap ez évi január 15-én megjelent számában. Goldner Adolf dr. levelet írt az Országos Orvosszövetség című lap tulajdonosának, az országos orvosszövetség és a 70 magyar fiókszövetségnek, melyben azt kérdezte, mennyit fizessen, hogy a zsarolási kísérletektől a jövőben ment maradjon. Egyben azonban az országos orvosszövetség elnökségénél is panaszt emelt a nevezett lap ellen egy levélben, amelyben megírta, hogy ez a lap az újabb időben egyéni érdekek, ellenségeskedések, gyűlölködések rugóitól származó pszichológus lerakására szolgáló szemetesládává süllyedt.

„Azok az emberek, — írta — kiknek ambíciója eddig kimerült abban, hogy a jótékonykodás leple alatt a sokat siratott özvegyek és árvák részére irányult koldulási akcióból províziót hajtsanak be s a reklám céljaira szolgáló véleményeket adjanak le, immáron ilyen természetű ambíciójukban szertelenekké váltak s ma már beállottak a sajtó parazitái közé s revolvert szegeznek a gyanútlanul haladók mellé. Pénzt vagy existenciát és becsületet! Ez lett a jelszava ezeknek a banditáknak is. Biztos rejtekből — az orvosszövetségek háta mögül — intézik a személy és vagyonbiztonság elleni merényleteiket ezek a bandirák. Az önök védnöksége alatt álló szemetesláda engem személy és vagyon biztonságomban megtámadott, de azzal, hogy az ország összes orvosi előterjesztette piszkos szájának undok váladékát, egyenesen kilosztott.”

Ezért Goldner leveleiben erkölcsi elégtételül követelte az orvosszövetségtől, „hogy a hivatalos lapot tisztítsák meg a banditáktól” s kártérítésül „vagyonom elrablásáért és existenciám feldulásáért 200.000 korona kártérítést.”

A két levél miatt az Orvosszövetség című lap felelős szerkesztője Nékám Lajos dr. egyet-

rk. tanár az orsz. orvosszövetség főtitkára rágalmazás és becsületsértés vétségei miatt emelt panaszt Goldner Adolf dr. orvos ellen.

Ma tárgyalta ezt az ügyet a budapesti büntető járásbírósnál Wiener dr. járásbíró. Goldner dr. mind a két levél szerzőségét elvállalta, bűnösnek azonban nem érzi magát, mert a leveleket jogos magánérdekének megóvásáért írta. Tagadásba vette, hogy Nékám dr. Lajos panaszosnak joga volna a panasztételre. Ő Nékám Lajos dr-t nem ismeri, vele soha baja nem volt. Külömben is a panaszos nem képviselheti az orsz. orvosszövetséget, mert erre az elnökség van hivatva, sem pedig a lapkiadótulajdonosait.

Lemberg István dr. vád és Tarján Mihály dr. védő felszólalásai után a bíró a védő érvelei alapján az első levélben foglalt becsületsértés vétsége alól felmentette a vádlott orvost, a másik levélben foglalt állítások miatt azonban becsületsértés vétségeért enyhítő körülményekre való tekintettel elítélte 50 kor. pénzbüntetésre. A panaszos megnyugodott, a vádlott és védő felebbeztek.

MULATSÁGOK

(=) Tornászok estéje. Az „Aradi Tornaegetesület” az ujonnan megválasztott tisztviselők, választmányi és új tagok tiszteletére holnap este a Kovács és Novotny Zrinyi utcai vendéglőjében társas vacsorát rendez, melyre az egyesület összes tagjait tisztelettel meghívja az Elnökség. A vacsora 8 órakor kezdődik. Elkezés étlap szerint.

Bácsné búcsúzik.

*

Búcsút vesz a színpadtól Bácsné Maár Julia. Elbúcsúzik diadalának színhelyétől, nem fogja többé hallani a lelkesült tapsokat, nem fogja olvasni a dicsérő írásokat, búcsút mond minden gyönyörűségnek, melyet a művészpálya szerzett számára. De elbúcsúzik ezernyi fáradságától is, nem kell többé órák hosszát próbálnia, szerepeket tanulnia, késő éjszakákon, fáradt testtel, pihenésre vágyva dolgozni a kenyérért. Bácsné nyugalomba vonul.

Sok, sok dicsőség után hagyja ott a kitünő asszony a színpadot. Ha voltak is csalódásai, azok nem érintették a művésznőt, mert az ő művészete nyomán csakis sikerek fakadtak. Nagy, maradandó sikerek. Neki magának volt publikuma, ő maga nevelte az ő művészetének. Egy egész város nagy, intelligens közönsége hódolt meg Bácsné művészetének, közel huszonhárom éven át volt lelkes bámolója, tisztelője, neki magának, az ő kedves személyének igaz, őszinte szeretettől eltelt tisztelője. Ilyen körülmények között búcsúzik Bácsné a színpadtól. Nagy sikerek emlékével, szeretettel környezve vonul nyugalomba.

Sajnos, nem a nagy kor kényszeríti visszavonulásra Bácsné. Alattomos betegség támadta meg, örli életerejét, csökkentette fizikumának rugékonyságát, nem művészete csökkent, nem alakító képessége vesztett eredetiségéből, az még a régi, művészettől ihletett, az még sok gyönyörűséget szerezhetne mindnyájunknak, de Bácsné fizikuma pihenésre vágyik, pihenni kell, hogy még nagyon sokáig zavartalan boldogságban emlékezhessek sok, nagy dicsőségére, örömeire, sikereire.

Bácsné Aradváros egész közönsége búcsúztatja el március 23-án. Ekkor lesz negyvenegy éve, hogy mint 18 éves kis-

lány először színpadra lépett. A *Becsület-szó* Róza szerepében debütált Debrecenben. Mint drámai szende kezdte meg pályafutását. Debrecen után Győr, Szatmár, Szabadka, Kassa, Szeged voltak sikereinek tanúi. Sz. Prielle Kornélia mellett Bácsnét tartották a legkiválóbb vígjátéki anyának. Ebben a szerepkörben ismerte meg, szerette, ünnepelte az aradi közönség. *Huszonkét* évig, ugyszólván egyfolytában volt az aradi színház tagja. Sok nagy alakítása felejthetetlen marad az aradi közönség emlékezetében. Legnagyobb sikereit a Nagymamában, Delilában, Frou-Frouban, A hol unatkoznak márkinéjában, Vájlunk el-ben. a Protekcióban aratta.

Bácsnét nagy ünneppésséggel bucsuztatják el a színpadtól. Ebben az ünneplésben nemcsak a színtársulat tagjai, hanem az egész város közönsége részt vesz. Nyugalmanak éveiben is mindenkor szeretettel veszi majd körül a közönség, melynek annyi gyönyörűséget szerzett kiváló művészetével. H. G.

Az Arad-Hegyalja veszedelme

Meghiusítják a szüretet.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 15.

Az Arad Hegyaljának szőlőit az apró halálbogar pusztítása, a szárazság és terméketlenség éve után most egy újabb, komoly veszedelem fenyegeti. A borértékesítés nehézségei mellett, amelyekkel a magyar nyelvű világverseny miatt meg kell küzdeni most már az *aradmegyei munkáviszonyok általános rosszabbodása* és egy folyamatban levő *káros szervezkedési mozgalom* valósággal kockáztatják a hegyaljai szőlőművelés lehetőségét és azt eredményezhetik, hogy a szőlőgazdák, nem bírván el a vállalkozásokra nehezedő újabb terheket, *besszüntetik* a nagy áldozatok árán rekonstruált és föntartott bortermelést.

A Cunard hajók járatása óta Aradmegyében állandóan fogynak a dolgos munkások és a Hegyalja községeiből is annyian hagyták oda a hazai rögöt, hogy a legutóbbi években a szőlőgazdák már nagyon megérezték a munkáshiányt. Segíteni ezen természetesen nem tudtak, mert a szőlőművelés sem állandó foglalkoztatást, sem akkora munkabéreket nem nyújthat, hogy tisztességes megélhetést biztosíthatna a munkásoknak, akik ez esetekben bizonyára nem vágyakoztak volna az új hazába. A szőlők megmunkálását tehát válogatás nélkül a rendelkezésre álló munkás anyaggal végeztették, míg szüret idején a gyors és könnyebb tömegmunka ellátására asszonyokat és gyermekeket fogadtak föl. A gyöngébb, a férfi munkásoknak csak felét vagy negyedét tevő munkaképességnek megfelelően a szőlőtulajdonosok a szüret tartamára naponként 60–80 fillért fizettek a szedőknek — asszonyok és gyerekek, — 1 korona 40 fillért a csöbörösöknek és 1 korona 60 fillért és ellátást a kolnásoknak.

Ezek a munkabérek természetesen nem ideálisak, sőt még csak nem is kielégítők sem a munkások, sem a gazdák szempontjából, mert utóbbiaknak is érdeke, hogy jól fizetett alkalmazottaik legyenek, akikkel szemben fokozott munkateljesítési követelményekkel lépessenek föl. Mert az olcsó husról és a híg lérről szóló tanulság sehohsem vonható le nagyobb matematikai biztonsággal, mint épen a munkáltató és a munkás közötti bérvizonyál.

Érthető és teljesen jogosult a munkásságnak az a törekvése, amelylyel a munkáltatók mindenféle fajtája után most a szőlőgazdákkal

szemben oly követeléseket támaszt, amelyekkel magasabb és megfelelőbb munkabéreket akar a maga számára kiküzdeni. E követeléseknek azonban korlátokat szabnak a tényleges viszonyok, a szőlők jövedelmezősége, helyesebben a haszon meddősége és az a körülmény, hogy elbírja-e a szőlőgazda azt az újabb terhet, amelyet a munkások igényeinek kielégítésével magára vállal. A bérvizonyok javítására irányuló és most megindult mozgalom épen ezt a legelső sorban mérlegelendő körülményt teljesen figyelmen kívül hagyja és — amint szőlőgazdák állítják — oly túlzott követeléssel áll elő, amelyet a *munkáltatók meg nem adhatnak*, mert teljesítése esetén a gazdák nemcsak a legcsekélyebb jövedelemtől is elesnének, hanem — mint eddig is gyakran — csak tetemes ráfizetéssel műveltethetnék a szőlőket. A mozgalom vezetői, akik a hegyalja vincellérjeit szervezik, *reverzálist iratnak alá*, amelyben a vincellérek kötelezőleg kijelentik, hogy a szüret alatt csak olyan munkásokkal dolgoznak együtt, akik *három korona napibért* kapnak a gazdától. Más szóval azt jelenti a szervezkedés, hogy a szüreti munkák csak három koronával fizetett munkásokkal végezhető és ennek a betartását követelik egyelőre a vincellérektől, a szüret idején pedig a szőlőtulajdonosoktól.

Erre az igényre mondják a gazdák, hogy túlzott és mértéktelen. mert 3 koronás napibért nem adhatnak olyan könnyű, se ügyességet, se szakképzettséget nem követelő munkáért, amelyet 8–10 éves gyerekek is elvégezhetnek és amelyre nincs is megfelelő számú felnőtt munkás. Ezért remélik, hogy a szervezkedő mozgalom vezetői még idejében el fognak állani a szőlőgazdálkodás csekély, sőt negatív rentabilitása miatt teljesíthetetlen követeléstől. Mert ha a munkások ragaszkodnak hozzá, úgy az idén még megnehezíthetik a szüreti munkákat, de a jövőben már nem lesz mit meghiusítani, mivel sok gazda inkább parlagon fogja hevertetni szőlőjét, semhogy vagyont vagy egyéb módon szerzett jövedelmét, a munkásság kivánságának teljesítése érdekében, a bortermelésre pazarolja.

Kossuth a kiegyezésről.

Csak 1917-ig!

Nemzeti bank 1910-ben.

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, március 15.

Az egyetlen aktuális politikai kérdés mostanság a kiegyezés kérdése. A politikai világot és a nemzeti közvéleményt egyedül ez a kérdés foglalkoztatja. Különösen nagy az érdeklődés a függetlenségi pártban, ahol attól tartanak, hogy a kormány esetleg szorult helyzetbe kerül és *husz éves szerződést köt Ausztriával*.

Fővárosi tudósítónknak — mint *Budapest*-ről táviratozza — ma délelőtt alkalma volt a nyugati pályaudvaron beszélgetni Kossuth Ferenc kereskedelmi miniszterrel, aki Ceglédre utazott március idusának megünneplésére. Kossuth Ferenc tudósítónk előtt a husz éves szerződésről így nyilatkozott:

— Megirhatja, hogy a magyar és az osztrák kormány tagjai között az még egyáltalában *nem került szóba*, hogy mely terminusra kötjük a kiegyezést. Hosszu lejárata vagy rövid lejárata szerződés kérdése ezideig csak a sajtóban merült fel, még pedig olyan valószínű és néha kellemetlen kommentárok kísé-

tében hogy a magyar kormánynak igen nagy megerőltetésbe került, hogy a köteles diszkrétciót megőrizze. *Se hosszu lejárata, se husz éves szerződésről nincsen szó*.

Hasonló a tartalma Kossuth Ferenc azon kijelentéseinek, amelyeket a ceglédi népgyűlésen választói előtt tett.

A függetlenségi pártban hallani sem akarnak hosszu lejárata szerződésről. A pártnak egyik vezető tagja így nyilatkozott:

— Ha a király nem akceptálta a mostani többséget, mint a nemzet közvéleményét, amikor a katonai kérdésekről volt szó, hát nem vagyunk mi a nemzet akkor se, amikor hosszu lejárata szerződésről van szó. *Csindlják meg az általános választói jogot, legyen új választás, akkor aztán köthetnek kiegyezést*.

Lesz-e hosszu lejárata?

Egy előkelő osztrák államférfiú a kiegyezési tárgyalásokra vonatkozólag az alábbiakat jelentette ki a bécsi *Neue Freie Presse* tudósítója előtt:

— A tájékozottság teljes hiányára vall, ha a magyar sajtó egy részében már most azt a nézetet terjesztik, hogy a kiegyezés egyes részleteiben már majdnem megkötött. Még nagyon messzire vagyunk ettől az eredménytől. Ma még gondolni sem lehet arra, hogy lehetséges lesz-e ilyen eredményt egyáltalában elérni. Még minden kérdés körül nehézségek merülnek fel, ama kérdés körül is, amelyben már sikerült közeledést elérni és ha végigtekintünk a kiegyezés összes kérdésein, akkor azt látjuk, hogy az ellentétek még jelentős természetűek. Az új kiegyezés kardinális pontjaiul általánosságban a hosszulejárata kiegyezést és a bankközösséget jelölik meg.

Nem akarom mondani, hogy ez a nézet találó. A kiegyezés kereteiben bizonyára vannak még más olyan kérdések is, amelyeknek hordereje sokkal nagyobb, mint ama kérdésé, hogy vajjon a kiegyezést, mint hosszu- vagy rövidlejárata kössék-e meg. Valójában pedig, legalább Magyarországon, kizárólag erre a két pontra irányul az általános érdeklődés.

Ami pedig a hosszulejárata kiegyezést illeti, Magyarország közvéleményének egy részében még mindig az a nézet uralkodik, hogy ez az eszme a közös vámterületnek burkolt formában való fentartására irányul. Ez a feltevés azonban egészen helytelen. A magyar kormánynak az az álláspontja, hogy 1917-től kezdve a magyar iparnak vámvédelmet kell élveznie. Abban az esetben, ha 1917-en tulmenő egyezség jön létre, — amiről ma még beszélni sem lehet a — magyar kormány csak valóságos vámvédelemmel fog megelégedni és nincs szándékában látszólagos kompenzációkkal beérni.

Kossuth a vámsorompókról.

A ceglédi választói által rendezett március 15-iki ünnepi népgyűlést Kossuth Ferenc kereskedelemügyi miniszter alkalmul használta arra, hogy határozott kijelentéseket tegyen a magyar politikának legaktuálisabb és legjelentősebb kérdéséről, az Ausztriával kötendő kiegyezésről. Kossuth beszédének ez a része, amely a *kiegyezésnek csupán 1917-ig való megkötését erősíti* és ez időponttól a vámsorompók föllállítását követeli, szó szerinti szövegében így hangzik:

— Epen most is nehéz föladat nyomja vállainkat. Küzdenünk kell Ausztriával. Föladatunk megvalósítása nehéz, mert adott helyzetet találtunk, amelyet megbolygatni nem lehet 1915. illetve 1917-ig anélkül, hogy egész Európával vámháboruba ne keverednénk. Azonban ki van zárva, hogy oly szerződés, ami-

lyen ma köthető, 1917-nél hosszabb lejáratu legyen. Ez időponton túl csak a tényleges vámsorompók föllállítása alapján szerződhetünk, másképen a szerződés megkötése el sem képzelhető. Az önálló nemzeti bank a közgazdasági önállósággal össze van forrva és ebben csak 1910 ig van lekötve az ország. E tény folyvást szem előtt tartom.

A sok ezer főnyi polgárság lelkes éljenzéssel fogadta a miniszter kijelentéseit.

A bécsi N. F. Pr. mai estilapja Kossuth Ferencnek e beszédéhez a következő kommentárt fűzi:

Kossuth Ferenc mai beszéde után minden félreértés ki van zárva a hosszú lejáratu kiegyezést illetően. A miniszter rideg szavakban jelentette ki, hogy hosszú lejáratu szerződés és egyáltalán kiegyezés Ausztria-Magyarország között 1917-ben a vámsorompók föllállítása nélkül lehetetlen. Ez a beszéd bizonyítja, hogy a hosszú lejáratu szerződésben tervezett közbülső vámok föltételezik a vámsorompók tényleges föllállítását. E beszéd után a hosszú lejáratu kiegyezés föltétlenül teljesíthetetlen, mert kívánatosabb bármilyen forma is, csak tiszta legyen a helyzet — annál a rothadt zagyvaságnál és egészségtelen kompromisszumnál, amelynek Auszriára nézve még az a hátránya is van, hogy 1917. után megfosztja a kereskedelmi és gazdaság-politikai szabadságától.

Az aradi pályához dézsmálói.

Garázdálkodnak a vasuti tolvajok.

Följelentések az aradi ügyészségnél.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 15.

A fővárosi teherpályaudvarokon és a Budapest közelében levő állomásokon már mindennaposak a nagyszabású tolvajlások, amelyeket vakmerő gazok részint a vonatokon, részint az árufelvitelre szolgáló raktárakban követnek. Az állomások személyzete és a rendőrség tehetetlen e garázdálkodásokkal szemben, amelyeket az idén szervezett rablóbandák üznek. Vakmerőségük már nem ismer határokat és hogy zavartalanul folytathassák a különösen szénnel megrakott vonatok fosztogatását, nem riadnak vissza attól sem, hogy a vasuti jelzőkészüléket tilosra állítsák, azután megrohanják a vonatot, a kísérő személyzetet revolverrel sakkban tartják és a szennet ledobálják.

Jóval kisebb keretekben, nem oly szédítő vakmerőséggel, de elég sikeresen garázdálkodnak tolvajok az aradi pályaudvaron is. A közgazdaság fekete gyémántja, a kőszén, bármennyire is felszökött az ára, nem izgatja az aradi tolvajokat. Ez elvégre érthető is, mert csak nagyobb mennyiség elvitele fizetné ki magát, ahoz pedig szervezett banda kell, amely vidéken a forgalom kisebb arányai, az éberebb ellenőrzés és értékesítés nehézségei miatt kevesebb sikerrel operálhat, mint a fővárosban. A szénlopások azelőtt is ritkán fordultak elő az aradi indóházon, az idén pedig egyetlen-egy eseten sem tettek jelentést az állomásfőnököknek.

Annál gyakoribbak azok a lopások, amelyeknél a tolvajok mindenféle vasuton föladott küldeményeket kaparitanak meg. Vonatról, raktárból és tolokocsikról a vasuti személyzet legnagyobb elővigyázata mellett is el-eltűnik egy-egy csomag, láda, vagy más küldemény és az állomásfőnökség jelenésére hiába indul meg a legszélesebb körű nyomozás, a tetteseket csak a legrikkább esetekben tudják kideríteni. Hogy

hány ilyen lopást követnek el az aradi állomás területén, azt legjobban bizonyítják a tömeges följelentések, amelyeket a főnökség az aradi rendőrségnél tesz és ez az ügyészséghez továbbít. Szólanak pedig ólomzarak levágásáról és eltűnt narancs, likör és egyéb, kisebb-nagyobb értékű küldeményekről, amelyekért azután az államvasutak igazgatósága a szállítóleveleken kitüntetett összegig teljes kártalanítást nyújt. Az államvasutak számolnak ezekkel a megakadályozhatatlan tolvajlásokkal és költségvetésükbe évenként be is illesztenek százazrekre rugó összeget, amelyből ekárpótlásokat fizetik.

HIREK.

Megkezdődött a vásár.

Arad, március 15.

A mai napon szomorúság költözött a városháza jobboldali földszintjére, ahol a rendőrség tanyázik. Buskomor ábrázattal dolgoztak a rendőrtisztek, mert ők a város mostohagyermekai. A város hivatalaiban ugyanis a szabadság üjjászületésének évfordulója alkalmával szünet volt. Csupán a rendőrség volt talpon, mert ma megkezdődött a tavaszi országos vásár.

Az utca vidámabb volt, mint a torony alatt levő rendőrségi hivatalos helyiségek. A Béla-térről kezdve a Szahadság-ter végéig a csipős idő dacára nyüzsgött az emberár. A sátrak között mozgalmas élet uralkodott. A sok vidéki ember bámulattal szemlélte a sok tarka holmit, amely mind várta a vevőt. De hiába várta. A vásárnak ugyanis nem kedvezett a hideg időjárás. Akinek például tavaszi holmit kínáltak megvételre, az a körmeire fujva jelentette ki:

— Inkább tüzelőfát veszek a pénzemért.

Az országos vásárhoz úgy hozzátartoznak a tolvajok, mint nyáron a fához a lomb. Vásárt el sem lehet képzelni tolvaj nélkül. Természetesen a mai vásárról sem hiányoztak a tolvajok, de nem volt jó aratásuk. Néhányat a rendőrség el is csipett és most biztos helyen őriz. Amikor az első tolvajt felkísérték a városházára, olyan ujjongással fogadták, mint a tavasz első fecskéjét. Este felé egy rendőrtiszt megszámolta az elfogott tolvajokat. Heten voltak, heten. Erre bosszusan dörmögött maga elé:

— Hát ezért kellett nekünk itt maradni!?! Csak hét tolvaj. Es ezt nevezik vásárnak!...

Az elégedetlen rendőrtisztet megvigasztalhatja az, hogy holnap, sőt holnapután is lesz nap és mindkettőn tart még a vásár.

— Püspöki konferencia. Budapestről táviratozzák: Vassary Kolos bíbornok hercegprimás elnöklété alatt ma Budapesten folytatta tanácskozásait a püspöki kar. A konferencia délelőtt tíz órakor kezdődött és az elnöklő hercegprimás a jegyzőkönyv vezetésére Prohászka Ottokár dr. székesfehérvári püspököt kérte fel. A konferencián a tegnapi tagok mindannyian résztvettek Fischer Colbrie Agost kassai püspök kivételével. A napirenden elsősorban is a miniszteri iratok szerepeltek, melyek a tanítók, tanítónők és tanárok fizetésének állami segélyéről és a szerzetesnőknek utalványozandó állami támogatásról szóltak. Ezután több iskolai és jótékonyági ügyet tárgyaltak, köztük a budapesti tudomány-egyetem hittudományi karának javaslata és a katolikus közoktatási tanács előterjesztése. A tanácskozás déli egy órakor véget ért. A le nem tárgyalt jelentéseket és indítványokat tárgyalását a legközelebbi, április hóban tartandó püspöki tanácskozás napirendjére tűzték ki.

— Aradi katonák fegyvergyakorlatai. A hadsereg rendeleti lapjának legutóbbi száma közli az ideai fegyvergyakorlatokra vonatkozó rendelkezéseket. Ezek közül az aradi 33. gyalogezredet a következők érintik: A temesvári 7. hadtest területén a közös hadseregbeli póttar-

talékosok június 3-ától június 15-ig hivandók be; a 33. gyalogezredbeliek még külön május 13-tól május 25-ig. A rendelkezések különös része, hogy a temesvári 7. és a lemergi 11. hadtestek területén körülbelül az aratás idejében tíz napi fegyverszünetet ad. (Waffenruhe.) Ez a pihenő rendszerint ősszel, a leszerelés előtt szokott lenni; az a körülmény, hogy a pihenőt nyár közepére adják, arra mutat, hogy ennek a két hadtestnek gyakorlatai szeptemberben lesznek.

— A Kölcsey-zsur. Szombaton délután öt órakor tartja a Kölcsey-egyesület irodalmi szakosztálya zsúrtját, melynek érdekes műsora bizonyára nagy közönséget vonz a városháza dísztermébe. A program a következő:

1. Márciusi vers. Irta és elszavalja Kocsán János.

2. Társadalom tudomány. Irta és felolvassa Ditttrichstein Bernátné urnó.

3. Lescheticky: Nápolyi tarantella. Zongorán előadja Glück Ilonka kisasszony.

4. Egy nadrág következményei. Irta Kaszab Géza, felolvassa Beregi Sándor színművész.

A műsorban képviselve van a szabadság napjához alkalmazkodó hazafias hangulat, komoly társadalmi értekezés, a zene és szíveket vidító humor. A belépő jegyek ára 80 fillér, karzatjegy 20 fillér. A Kölcsey egyesület tagjai egy személyre szóló igazolványaikat az egyesületi könyvtárban (színház II. emelet) vehetik át.

— A trónörökös fülbaja. Berlin-ből táviratozzák: Az „Am Mittag“ című lap jelenti, hogy Ferenc Ferdinánd trónörökös Berlinbe érkezett és ott egy előkelő orvos-professzorral megvizsgáltatta fogait és füleit. A berlini lap szerint a trónörökös fülbajban szenved.

— Merénylet egy Kossuth-szobor ellen. Zombolyáról táviratozzák: Zombolya község ünnepi hangulatát megzavarta egy kínos incidens, amely tegnap történt. Kossuth Lajosnak a főtéren álló szobrát tegnap este ugyanis ismeretlen tettesek bemocskolták. Most egy éve ugyancsak gy akarták megromtani az ünnepély összhangját s a tetteseket, dacára a szorgos nyomozásnak, még a mai napig sem sikerült kinyomozni. — A kínos eset város szerte nagy felháborodást keltett, s a hatóság megindította a legtagabb körű nyomozást a tettesek kézrekerítésére. Azt hiszik, hogy a tettesek a pángerman tulzók között keresendők.

— A Jéna katasztrófája. A Jéna katasztrófája alkalmából áldozatul esett tengerészek közül eddig 107-et találtak meg. Hogy a robbanás veszélyét megelőzzék, amely a Jéna nevű páncéloscirkáló municiójának kirakásánál keletkezhetnék, azt tervezik, hogy a bazent, amelyben a hadihajó jelenleg van, vízzel töltik meg és a löpőkamrát is elöntik vízzel. Azután a municiót a víz alatt felrobbantják.

— Petkow temetése. Szófiából táviratozzák: A meggyilkolt Petkow miniszterelnököt ma délután temették el nagy katonai pompával és részvét mellett. A gyászbeszédet Genadiew miniszter mondotta. Ferdinánd fejedelem vonatkozás miatt csak a temetés után érkezett Szófiába.

— Csanád altábornagy nyugalomba vonul. Egy nagyváradi lap írja: A nagyváradi cs. és 17-ik gyalog-hadosztály parancsnokáról: Csanád Arthur altábornagyról vesszük a hirt, hogy a város társadalmában általános becsülésnek örvendő derék katona nyugalomba készül. Az utóbbi időben súlyos szembaj támadta meg, ugyannyira, hogy a különben jeles stratégia, nem képes szolgálatot teljesíteni s orvosai tanácsát követve, nyugalomzását fogja kérni. Nyugdíjazása iránti kérelmét már be is

adta a hadügyminiszteriumhoz és így májusban már minden bizonnyal megjelenik a felmentése. Csanády Arthur nyugdíjaztatása után magyarországi birtokára fog visszavonulni és gazdálkodást folytat. Még két éve sincs, hogy a magyar nemesi családból származó altábornagy Nagyváradra került. Aránylag fiatal ember a katonai körökben a legszebb jövőt jósoltak az altábornagynak, akit az utóbbi időben egyik magyarországi hadtest parancsnokának is kiszemelt a vezérkar. Ragyogó katonai pályáját most megszakítja egyre súlyosbodó szembetegsége, amely a nyugalomba vonulásra kényszeríti. Az altábornagy az utóbbi időben teljesen vissza is vonult a társasélettől és a legkiválóbb professzorokkal kezeltette egyre súlyosbodó szembetegségét. Orvosai azt a tanácsot adták, hogy vonuljon vissza a katonai pályától és adja magát a feltétlen nyugalomnak. A derék katona távozását őszinte szívből fájjalja Nagyvárad egész társadalma, különösen pedig a helyőrségi tisztikar, melynek nemcsak felebbvalója, de őszinte barátja és jóakarója volt. Hogy ki lesz a Csanády Arthur utóda, azt egyelőre nem lehet tudni.

— **Ha álozás.** Ney Salamon apáti kereskedő 83 éves korában hosszú szenvedés után tegnap meghalt. Az elhunyt családja és kiterjedt rokonság gyászolja. A temetés ma délután folyt le Csermón nagy részvét mellett.

— **A színházak a közoktatásügyi miniszteriumban.** Budapestről táviratozzák: Azok a tárgyalások, amelyek már régebbi idő óta folynak a belügyi és a vallás- és közoktatásügyi miniszterium között a színházi ügyosztály átvétele iránt, immár teljes befejezés előtt állnak és már csak a színházak leltár szerinti átvétele van hátra. A leltározáson állandóan egy 5 tagú bizottság fáradozik, amely hétfőn az Opera és kedden a Nemzeti Színház átvételét kezdi meg.

— **A szakcsi választás.** Dombóvárról jelentik: Tegnap folyt le a szakcsi kerületben a képviselőválasztás a legnagyobb rendben. Huszár Károly néppárti jelöltre 685, Hainrikffy Pál függetlenségre 543, Szlaha Pálra 519 szavazatot adtak le. Huszár és Hainrikffy között pótválasztás lesz.

— **A legöregebb börtönőr temetése.** Ma délután temették el nagy részvét mellett Mikulán Györgyöt, az aradi fogház legidősebb börtönőrét. A temetésen megjelent Szokolczay Lajos királyi ügyész vezetésével az aradi ügyészség teljes személyzete és Dezsőfi Mihály fogházfelügyelő vezetése mellett a fogházőrök.

— **Az „Infamulé” affér.** A Budapesten megjelenő „Lupta” című román lap a napokban azt a hírt közölte, hogy Nagy György függetlenségi képviselő a karzaton megjelent román hölgyeket megsértette volna. Nagy György Tusnádról ma a következő sürgönyt küldte:

„Kerületemben tartózkodván, csak ma értesültem a „Lupta” című lapnak ellenem intézett gonosz támadásáról. A román nők megsértésére vonatkozó állítás minden szava szemszédett hazugság. Amint a fővárosba visszaérkezem, a hazug hír szerzőjét érdeme szerint fogom megfenyíteni.”

— **Uradalmi kastély Kisjenőn.** Mint kisjenői tudósítónk értesít, már jóváhagyták az uradalmi kastély fölépítésére vonatkozó terveket. Az építési költség 105 ezer koronát fog kitenni, s az építkezésnek a folyó év őszéig be kell fejeződnie.

— **A lóvasúttársaság közgyűlése.** Az aradi közúti vaspálya- és téglagyár részvénytársaság március 30-án délelőtt fél tizenegy órakor tartja rendes évi közgyűlését, amelyen a 67375 korona tiszta nyereség felosztására vonatkozólag terjeszt elő javaslatot a felügyelő-bizottság.

— **Csobai János meghalt.** Az aradi királyi ügyészség legrégebbi tisztviselője, Csobai János

kiadó ma 47 éves korában hosszabb betegség után meghalt. Temetése holnap délután lesz.

— **Az aradi kereskedő-ifjak betegsegélyző-egylete** március 24-én délelőtt tizenegy órakor az aradi kereskedelmi akadémia nagytermében tartja rendes évi közgyűlését.

— **Merénylet egy gyáros ellen.** Lodzból táviratozzák: *Stillper* gyárost az utcán ismeretlen tettesek revolverlövésekkel megsebesítették. A rendőrség és katonaság a menekülő merénylőkre sortűzet adott. A katonai parancsnok elrendelte, hogy a járőkelők, ha őrség közeledik, kezeiket magasra emelni tartoznak. A *Benedictstrassen* két munkáscsoport összeütközött, miközben néhányan megsebesültek. A közbelépő katonaság szétválasztotta a verekedőket. Zgierzben ismeretlen tettesek *agyonlőttek egy csendőrt.*

— **A „Japán” kávéház csődje.** Miután *Süss* Mór a mai napon hitelezőivel kiegyezett, *Salgó* Miksa dr. a hitelezők nevében beadott csődkervenyt visszavonta s így a holnapi napra kitűzött csődtárgyalást nem fogják megtartani.

— **A Hirsch-alapítvány.** A Hirsch Zsigmond és neje szül. Steinitzer Regina által 1848. március 15-ikénék emlékére tett alapítvány ez ideig kamatait az aradi kereskedelmi és iparkamara elnöksége az alapítványt tevővel egyetértőleg W. J. állásnélküli, teljesen vak volt kereskedelmi alkalmazottnak ítélte oda.

— **Jubiláns főtisztviselő.** Az arad-csanádi egyesült vasutak egyik érdemes, általános rokonszenyben álló főtisztviselőjének meleg, kitüntető ovációjában volt része. *Kovács* Jakab felügyelő az anyagkezelés osztály főnöke tegnap töltötte be harmincadik évét annak, hogy az arad-csanádi egyesült vasutak szolgálatában áll. Az évforduló alkalmából az osztály tisztviselői és alkalmazottai küldöttséggel keresték és üdvözölték *Kovács* Jakab felügyelőt, aki meghatva köszönte meg a meglepetésnek jött, szeretetteljes ovációt. Azután a többi osztályok vezetői és tisztviselői sorra keresték föl és gratuláltak a jubiléumra, aki harminc éves pályája alatt szorgalmas és rokonszenves egyénisége révén méltóvá tette magát a tisztviselői kar becsülésére és szeretetére.

— **Gyomor és cukorbetegség** figyelmébe. *Glasner* udvari szállító cégtől naponta érkezik friss *Graham* és *Aleuron* kenyér. Zaráy Géza csemegekereskedő. 3999

— **Tűz egy kenyérsütőben.** A Gyalai első kenyérsütőde Ujterem utcai műhelye részéről annak kijelentésére kértek fel bennünket, hogy a tegnap esti tetőtűz nem az ő műhelyükben, hanem *Nemes* Géza buzaraktárában pusztított, amely ugyanazon házban van. Ez a tűz is oly kis arányú volt, hogy mindössze két tűzoltó jelent meg, aki hamarosan lokalizálta azt.

— **Jótekonyság.** *Millig* Gizella tanítónő a szegénytanulók konyhája javára a következő ajándékokat eszközölte: *Mártony* Viktor 2 kor. 10 fillér, *Bála* Alajosné 1 kor. és egy zsák burgonya, *Tesits* Sándor 1 kor., *Filléres* asszonyok 2 kor. 80 fillér. A jótekonny adományokért a szegénytanulók nevében halás köszönetet mond *Lantos* Miksa tanító.

— **Csendőrök és csavargók harca.** Budapest és Erzsébetfalva határában, amint leveleznök írja, ma reggel *Prátl* Péter csendőrőrmester és *Dékán* Péter csendőrtiszt két ismerős csavargót látott, akik Budapestről ki vannak tiltva. A csavargókat, *Fujtó* Jánost és annak öccsét, *Fujtó* Imrét igazolásra szólították. *Fujtó* Imre erre előkapta kését és *Prátl* csendőrőrmestert halántékon szurta, úgy hogy azonnal összeesett. A csavargók futásnak eredtek, *Dékán* csendőr a nyomukban és *Fujtó* Jánost a szuronyal hátba is szurta. A csavargók a szurás dacára tovább futottak. A csendőr utánuk lőtt, de vajon talált-e, nem tudja. A csavargókat keresik. *Prátl* állapota súlyos.

— **Praeservatív** ideális legjobb minőségben *Vojtek* és *Weisz*nál. 201

Paktum a nemzetiségekkel.

Leszerelés husvét utánig. — A törvényjavaslat a választók között. — Az aradi román népgyűlés. — Az aradi esperesség tiltakozása. — Nemzetgyűlés Balászfalván.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, március 15.

Leszerelték-e a nemzetiségi obstrukciót, vagy csak elhalasztották? A képviselőház szünetének ez az egyik érdekes kérdése. Az a mód, a hogy a vitára föliratkozott képviselők tegnapelőtt és tegnap részint töröltették magukat, részint távolmaradtak, részint pedig elállottak a szótól, mindenesetre arra mutat, hogy valami történt. Az a kérdés csupán, hogy ennek a valaminek mennyire terjed a jelentősége és hatása.

A nemzetiségi obstrukciónak leszereléséről beavatott román nemzetiségi részről a következő értesítést vesszük:

A nemzetiségi képviselők azért állottak el az állami elemi iskolai tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslat vitájától, mert ennek ellenében a felekezeti iskolák tanítóiól szóló, az előbbivel együtt benyújtott javaslat tárgyalását a kormány hajlandó volt a husvét szünetidő után való ülésekre halasztani.

A képviselőház szerdai ülésén *Maniu* Gyula beszéde alatt *Náray* Lajos alelnök vette át az elnöklést. Ekkor *Lusth* Gyula elnök felkereste a nemzetiségi csoportot s azt az eszmét pendítette meg, hogy a meny nyiben a felekezeti iskolákról szóló törvényjavaslatot a husvét vakáció utáni időre halasztanák, nem állanak-e el a vitával. Később odajött *Apponyi* Albert vallás- és közoktatásügyi miniszter is, aki tárgyalni kezdett *Mihály* Tivadar dr. ral, a nemzetiségi klub elnökével, *A kompromisszum a házelnök által ajánlott alapon létre is jött, s ennek folytán* *Suciu* János dr. és *Goldis* László azonnal elállottak a szótól s tegnap már sima ülése volt a Háznak.

A nemzetiségi párt szívesen tette meg ezt a koncessziót, mert ha az állami tanítók fizetésrendezéséről szóló törvényjavaslatot husvét előtt nem fogadja el a Ház, a tanítók az idén alig juthattak volna a fizetésrendezéshez. Ennek az ódiama a nemzetiségi párton lett volna, amelynek küzdelme pedig nem is ezen törvényjavaslat ellen irányult.

Arra pedig, hogy a sérelmes törvényjavaslatra, amely a felekezeti iskolákról szól, a husvét szünetidő után kerüljön a sor, a nemzetiségi párt azért helyezett súlyt, mert a husvét szünetidő népgyűlésekre kívánja felhasználni. Ilyen, nagyobb szabású népgyűlést tartanak Aradon, Nagyszebenben Lugoson és másutt. E gyűlések mindegyikén a felekezeti iskolákról szóló törvényjavaslatot tárgyalják, s a nemzetiségi párt azt hiszi, hogy a képviselőházban a vakáció után sokkal nagyobb hatással veheti föl a küzdelmet, ha ebben a már megtartott népgyűlések határozatai is támogatják.

Közel fekszik az a föltevés, hogy a nemzetiségek más okból is kívánták a felekezeti tanítókról szóló törvényjavaslatnak husvét után való tárgyalását. Nincs kizárva, hogy a püspöki kar a parlamenti szünetidő alatt teszi meg tervebe vett lépéseit a törvényjavaslat ellen, s a nemzetiségi párton biznak benne, hogy e lépéseknek döntő hatása lesz a törvényjavaslat sorsára nézve.

Ha a törvényjavaslat a husvét vakáció után sorra kerül, a nemzetiségi képviselők

az ellen ép oly méretekben veszik föl a küzdelmet, mint a hogy azt most megkezdtek.

Az aradi román népgyűlés ideje és helye még nincsen megállapítva. Valószínű, hogy azt március 27-ike táján tartják meg. A népgyűlés helyéül a *Tököli-teret* tervezik s arra az egész aradmegyei románságot meghívják. Azt, hogy a népgyűlést betiltásák, a románok kizártnak tartják, de ha mégis így lenne, a nemzetiségi képviselők közbenjárása bizonyára föloldaná ezt a tilalmat.

Aradon különben tegnapelőtt már történt manifesztáció a törvényjavaslat ellen. Az aradi görög keleti román esperesség zsinata Beles Vazul esperes elnöklésével ülést tartott. Ezen egyhangulag áhást foglaltak a törvényjavaslat ellen s kimondták, hogy fölkérik Papp I. János püspököt, hogy illetékes helyen, esetleg a trón előtt fejezze ki az egyház tiltakozását az egyházi jogokat sértő javaslat ellen. A zsinaton az esperesség csaknem valamennyi képviselője részt vett.

Római körökben a népoktatási törvény ügyével kapcsolatosan egy fantasztikus terv került szóbeszédre. Azt szeretnék, hogy a népgyűléseken kívül Balázsfalvára „nemzetgyűlést” hívnának össze, a nemzetiségi egyházak püspökeinek vezetésével. Az ötletnek forrása kétségtelenül az 1848. május 15-én tartott balázsfalvi gyűlés, amelyen a Magyarországtól való elszakadást kimondótták s amelyet Leményi János görög katolikus és Sterka-Sulutz görög keleti püspökök vezettek. Ennek a gyűlésnek emlékére nevezik a Balázsfalva melletti rétét Campul libertatei, Szabadság mezejének. A tervből aligha lesz valami; egyrészt a püspökök aligha vállalkoznának a „nemzetgyűlés” vezetésére, másrészt pedig a politikások se tartják szükségesnek, hogy ilyen, szinte forradalmi színezetű akciót vonjanak be a törvényjavaslat ellen folyó küzdelembe.

Arad Kossuth-szobrai.

A „csak titokban” pályázat.

Némi teleplexések.

Arad, március 15.

A pályázat szép dolog. A titkos pályázat még szebb dolog. A titkos zsűri a legszebb dolog. Mindezeket előre kell bocsájtanunk, mikor az aradi „csak titokban” pályázat rejtett titkait hozzuk napvilágra. Nem kell hozzá boszorkányság. Egyszerű dolog ez nagyon.

Aki életében sok képet látott, az esetkezelésről, a színeiről megismeri a művészt. A szobrásznál talán még feltűnőbb domrodik ki az egyéniség. Alaposan meg kell nézni a szobrot s a hozzáértő megmondja, ki a műve. Már pedig a pályázat zsűrije remélhetőleg csak műértők fognak bekerülni. De hát mindez mellékes; a fő a fórum, a titokzatos regényesség meg-
sa.

Tisztelettel alulirott, aki ugyancsak respektálja a státustitkokat, aki szeret mindent, ami regényes s aki mindehhez még csak nem is olyan műértő, hogy zsűritagságra pályázhatnék, bátorkodom az alábbiakban a titkok takaróponyáját kissé fellebbenteni. Az ilyesmi ugyanis izgató dolog. Mikor a titkolódzás valóságos tömörített titokká válik, mikor a zsűribe ajánlott műértők közül

nem egynek a nevét azért törölte a pályázat intézősége, mert „ismeri az egyik pályázó munkáját”: akkor igazán érdemes megvizsgálni, hogy vajjon olyan nagyon titok-e a titok?

A kereskedelmi akadémia dísztermében ma rendezték a pályázó művészek szobrai. Sürgés, forgás, kalapálás, izgatott rendezkedés: mindössze ennyi, ami a külsőségekhez tartozik. (Összesen tizennégy pályamű érkezett ma délig, amikor a pályázat lejárt. A főrendező, Panker Viktor összes tekintélyével intézkedik a teremben, ahol idegesen ragasztják össze a szállítás közben összetört szobrokat. Ahány szobrász itt van, mindegyik örvendve konstatálja, hogy egyedül neki van komoly reménye a pályázat megnyerésére.

— Egyhangulag kell megkapnom az első díjat! — hangoztatja valamennyi.

Tehát nézzünk végig, hogy is állunk az összes első díjra érdemes művekkel.

A *Holló Barnabás* Kossuth-szobra a komoly munkák közül való. Rohanó honvédjai mintha ismerősek lennének a kassai honvédszoborról. De a rohanó honvéd igen keveset fejez ki abból, ami Kossuth. A főalak különben jó.

Tovább menve, a *Lukácsy Lajos* szobra következik. Nem az aradi Lukácsy Lajosé. Kissé naiv. Kossuth alakja a közepen áll. Alatta jobbról-balról lelkesült alakok.

Következik a *Kallós Ede* pályázata. Magas talpazaton, melynek felső része oszlopos lobon végződik, áll Kossuth. Ritmosen kidolgozott főalak. A mellékalakok odastmúlnak a talpazathoz. Megsebesült honvéd, gyászoló leány, lelkesült paraszt. Remélhető, hogy ezek után mindenki reáismer.

Albert Andor terraszszerű, magyaros talpazaton álló Kossuthja, melynek mellékalakjai: a bucsuzó honvéd, az allegorikus szélső alakok valóban meglepően szépek, — egyik legkomolyabb aspiránsa az első díjnak.

Mellette áll *Szamorovszky Ödön* és *Horvay János* közös pályaműve: igen finom munka. A főalak nem a konvencionális szónokló Kossuth. Átalvetés köpenyben áll Kossuth a felső talpazaton, melynek oldalában a 48-as idők nagy férfiai állanak, bámulattal nézve a szellemóriásra. A szobrászati rész az építészetével remekül harmonizál.

Jankovich szobrász Kossuth kissé nagyon is Munkácsy Mihály-fejű. A mellékalakok, különösen a virágot hintő nő és a mellette levő gyermek, igen élénkek s nagy érzékre vallanak.

Margó és *Popper* abban a pillanatban ábrázolják Kossuthot, amint egy szecessziósan fésült génusz tolja fölfelé és egy öreg magyar huzza lefelé. Ilyenformán sikerül a főalaknak eredeti helyzetében megmaradnia.

Vass és *Fülöp* pályaművének építészeti része érdekes és újszerű. Kossuth egy magyaros guirlandokkal díszített félgömbön áll. A pályamű egyszerű, de értékes munka. Csak két mellékalakja van jobbról és balról, de tömörségében és egyszerűségében egyike a leghatásosabb műveknek.

Róna József nem tulságosan tett ki magáért. Egy bubos kemenceszerű valaminek a tetejére állította a főalakot. Alatta tisztas magyarok bujnak a kemence falához, ami a nagy hidegre való tekintettel nem is csuda. A melegedő alakok összefogódnak, ami arra vall, hogy a benn a bárány, kívül a farkas című társasjátékkal foglalkoznak.

Szűdy tanár műve terraszszerűen kiképzett alapon álló, meglehetősen közhely mellékalakokkal tarkított munka. Kossuth ép-

pen meghajlik a nemzet nagysága előtt. Ez azonban nem Kossuth, hanem valami jámbor kispap.

Ezek azok a munkák, melyek egyáltalában számba jöhetnek. A többi megmosolyogni való naivság, gyerekes próbálgatás. Még a legjobb — a *Sovánké*: egy széken ülve andalgó Kossuth, akit oldalról egy nő alak ostromol. (Megjegyzendő, hogy talán tévedhetek, de azt hiszem, ez a *Sovánka* műve.) A *Tornyafalvi Tornyá Zsiga* selmechnyai agyagból készített mintája kitűnő Mikulásszobor lehetne. Kár az agyagért. Mellette áll egy ismeretlen nagyság műve, amelyen van egy nagy kakas, egy majdnem ilyen nagy meztelen nő, egy oroszlan és egyéb cifraságok. Kossuthot ezenfelül egy angyal is megkoszoruzza rajta. És végül itt van egy ehetetlen vicc is gipszbeöntve. A talpazat háromszögű bemélyedéséből különféle testi fogyatkozásokban szenvedő lelkes alakok nyüzsgenek elő, kiknek láttára Hungária ott a mintán szégyenletében a földbe sülyed. Mindezt nagy nyugalommal nézi fölülről egy kurtalábu, zömök magyar, aki állítólag Kossuth.

És ezzel végeztünk is. A titkok titka kiderült, noha a bölcsek köve nincs tisztelettel alulirott birtokában. De komoly művészeti ügyet nem lehet és nem szabad viccszerűen intézni. A nagy titkolódzás pedig csak vicc, még pedig, amint a fentiekből látható, nem tulságosan sikerült vicc.

Mindezekkel pedig nem akarunk a zsűri ítélete elé vágni, sem komoly kritikát gyakorolni. Futólagos impresszió mindaz, ami fentebb olvasható. Csak a titokzatoság kedvéért íródott.

Kaszab Géza.

IRODALOM ÉS MŰVÉSZET.

A színház műsora:

Szombat: Déryné Ifjasszony, szimf. Jonny Lillian szerpentin táncosnő (színpad víz alatt) fölépte. (Béret A.)

Vasárnap: Délután: A drótostót, operette. Este: Az éjjeli menedékhely, dráma. Jonny Lillian szerpentin táncosnő (színpad víz alatt) fölépte. (B. béretszünet.)

* **Ocskay brigadéros.** A nemzeti ünnep alkalmából ma este díszelőadás volt a színházban, mely alkalommal „Ocskay brigadéros”, Herczeg Ferenc történeti színműve került színre. Az előadásnak a kevés számú hazafias közönség mindvégig lelkesen tapsolt. Ez a taps azonban inkább a hazafias tendenciájú darab egy egy lelkes, magyaros részének, mint a szereplőknek szólt. A darab mindvégig meglehetősen vontatottan ment, bár a főbb szereplők minden lehetőt megtettek az est sikere érdekében. Keszler (Ocskay), Hunyadi (Szörényi), Szendrey (Tarics), dicséretes játékuért többször nyílt színen kaptak tapsot. Jó volt Keszlerné (Tisza Ilona) és kisebb szerepeikben Zalay Margit, Beregi, Marházi, Várnay és Szathmáry is. G. A.

* **Kedves emlékek.** *Dercsényi* Etelka, aki Aradi Gerő színgazgató alatt Aradon mint színésznő működött, *Kedves emlékek* címen csinos füzetet adott ki, amelyben összegyűjtötte színésznői működésének emlékeit. A füzetben amelyet a szerző gróf *Károlyi* Gyulánának ajánlott közvetlenül, egyszerűen mondja el *Dercsényi* Etelka színészi pályájának derűs epizódjait. A füzethez *Tömörkényi* István írt előszó az a szerzőnél kapható.

* **Színpad a víz alatt.** Miss Jonny Lillian szerpentin táncosnő fölépte iránt a közönség körében a legnagyobb érdeklődés mutatkozott. Rendkívüli és ritka látványt is nyújt a táncosnő minden egyes száma. Ezek: a fénytánc (*Silvia* című balletből) a lepke tánc, végül a szer-

pentin és tengerhullámtánc. A táncosnő, holnap és holnapután este bérletszünetben rendes helyárral, vasárnap délután pedig mérsékelt helyárral mellet lép fel Déryné ifiasszony (szombaton), Éjjeli menhely (vasárnap este) és a Drótos tót (vasárnap délután) előadásainak keretében.

* **A nemestóthi Szabó-család genealogiája.** Nemestóthi Szabó Béla, aradi cs. és kir. huszárfőhadnagy összeállította és kiadta családjá leszármazási táblázatát 1650-től 1907-ig. Szerző Zalavármegye levéltári adatait, a nemesi összeírásokat, a nemeskáptalantóti r. kath. plébánia anyakönyveit s a családi levéltár okiratgyűjteményét használta fel s e tekintetben nemcsak szorgalmas, hanem genealogiaiilag is érdekes és értékes munkát végzett. A család eredete véglegesen máig sincs tisztázva. A levéltári kutatások eddigi eredményei azon feltevés mellett bizonyítanak, hogy a család a *Tóthy* családból vált ki, amely családnak egyik tagja már a XIV. században előfordul *Tóth* János országbírói bírságszedő személyében, a ki már 1344-ben saját címeres pecsétjét használta. Családjá történetét fáradhatatlan buzgalommal és ritka szaktudással kutatja a szerző, kutatásai közben pedig nagyon sok ma még leküzdhetetlen akadályra talál mert a család kiválása a *Tóthy*-családból és a *Szabó*-család megalapítása azoknak a zivataros időknek korára esik, mikor a török uralom épen a zalavári hiteles hely levéltárát alaposan kifosztotta még azon aránylag csekély számú irataiból is, melyek ez időben keletkeztek. Maga a nemzedékrendi tábla gondos munkára vall. A leszármazás rendje — úgy látszik — helyes. Kár azonban, hogy az egyes családtagoknál csak a születés és halalozás éve vannak feltüntetve, a további adatok (hónap, nap, hely), nemkülönbön a házasságkötés ideje ellenben hiányzanak. Ugyanez áll a feleségekre nézve is, akiknél szintén jó szolgálatot tettek volna a következő adatok feltüntetése: születési ideje, házasságra lépésének dátuma, szüleiknek nevei, stb. A genealogiai táblázat azonban így is általános érdeku genealogiai becses bir, kiállításá pedig az Aradi nyomdarszövénnytársaság könyvnyomdájának izlését és technikai berendezettségét dicséri. *K. B.*

A дума életveszélyben.

Összeomlott tanácskozó terem.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 15.

Az oro-zoknak úgy látszik éppenséggel semmi szerencsésük nincs az ő dumájokkal. Alig hitva össze a cár, máris híre keringett, hogy szétkergetik; most pedig arról értesít egy pétervári táviratunk, hogy a Tauri palota azon terme, amelyben a gyűléseket tartani szokták, összeomlott. Még valóságos szerencse, hogy a menyezet a hajnali órákban dőlt be, s így emberéletben kár nem esett.

Az esetről a következő távirati tudósításaink vannak:

Pétervár, márc. 15. Hajnali 3/4 óra tájban a birodalmi дума nagytermének mennyezete beomlott. A katasztrófa okának az épület rozzantságát mondják. A mára hirdetett ülés ennek következtében elmarad.

Pétervár, márc. 15. Az ülésterem romhalmához hasonlít. A padokat elfödik a törmelék és csak az elnöki emelvény és a páholyok maradtak épen. Ha a beomlás ülés közben történt volna, akkor sok emberélet esett volna áldozatul. A beomlás oka a tető régi konstrukciójában keresendő. A tauri palota, így hívják a думаépületet, még Potemkin idejéből való és csak néhány hónappal ezelőtt alakították át egy millió rubel költséggel. A dumaképviselők körében óriási izgatottságot keltett a beomlás híre, mert azt hitték, hogy kieszt gonosz tervvel állanak szemben. A vizsgálat azonban kiderítette, hogy kizárólag az épület rozzantsága és az átalakítási munkálatok könnyelmű végzése okozták a katasztrófát.

Pétervár, márc. 15. A дума ülését délben fél 12-kor a palota kupolacsarnokában tartották meg. Több képviselő az ülések rögtöni felfüggesztését követelte és ajánlotta, hogy mindaddig ne tartsanak ülést, amíg megfelelő termet nem találnak. Az ellenzéki képviselők, köztük *Alexinszky* szociálista azzal vádolják a jobbpárti képviselőket, hogy komplottot szöttek a дума ellen. Az elnök ezért rendreutasítja a vádaskodókat. Ezután majdnem egyhangulag elhatározták, hogy egyelőre felfüggesztik az üléseket, mindaddig, amíg megfelelő termet nem találnak.

Pétervár, márc. 15. A дума ülése után Stolypin tanácskozott Golovin elnökkel. Elhatározták, hogy a tetőnek le nem szakadt részét leszedetik és ponyvából ideiglenes tetőt készíttetnek, hogy a дума 20-ikán újból megkezdhesse üléseit. A дума terme a pusztulás szomorú képét mutatja. A tetőzetnek majdnem háromnegyed része leszakadt és megrongálta majdnem valamennyi ülést. Az építészek azzal magyarázzák a beomlást, hogy az ülésterem eredetileg egy sohasem fűtött télikert volt és a дума multkori ülésszaka alatt sem fűtöttek benne. Most fűtöttek a termet és az így előállott nagy hőkülönbség megváltoztatta a kónikus szegekkel megerősített fagerendák vázát, amiáltal a struktúra beomlott.

Uj Rigó-Chimay eset.

Festetich grófnő és a cigányprimás.

Szenzációs eljegyzés.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

Arad, március 15.

Rigó Chimay iskolát teremtettek. A hegedű egy csinos, barnaképű legény kezében igen veszedelmes csábító eszköz, amire bizonyíték az alábbi soproni történet.

Sopronban a legnagyobb kedveltségnek *Nyári Rudi* cigányzenekara örvendett. *Nyári* bandájával gyakran kirándul külföldre és legutóbb Münchenben játszott nagy sikerrel. Münchenben beleszeretett a csinos primásba egy fiatal leány, egy magyar grófi család sarja. A primás és a grófkisasszony között szerelmi viszony fejlődött és amikor *Nyári* a bajor fővárost elhagyta, a grófnő Sopronba is követte, ahol *Nyári* anyjánál vett lakást. A grófi család vigasztalan és mindenképen azon van, hogy az eltévedt baránykát visszavigye a családi otthonba.

Az eset részleteiről az alábbiakat táviratozzák Sopronból:

A grófnő, akiről szó van, *Festetich* Ilona grófnő. Tizennégy nap óta van Sopronban és állandó vendége a Színház-kávéháznak, amelyben *Nyári Rudi* játszik.

Egyik fővárosi lap soproni tudósítója beszélgetést folytatott a fiatal hölgygyel, aki a következőket mondotta:

— Ma jegyeztem el magamat *Nyári Rudi*-val. Apám, *Festetich Pál* gróf, nem nagy vagyonnal rendelkezik s jelenleg szűkös anyagi viszonyok között Budapesten lakik. Anyám, *Friebeisz* Vilma, ismert szépség volt. Szintén igen előkelő családból származik, de beleszeretett egy *Fischer* nevű tőzsdeügynökbe, akihez hozzá is ment. Később elvált tőle és *Festetich Pál* grófnak lett a felesége. De apámtól is elvált. Anyámat bizalmas viszony fűzte az elhunyt trónörökshöz aki morganatikus házasságra is akart lépni vele. Emlékszem, hogy még mint kisgyermek, négy nappal a trónörökös tragikus halála előtt Bécsben a Ringstrassén ko-

csikáztam *Rudolf* trónörökossal. Gyermekéveimet Bécsben töltöttem a *Sacre-Coeur* intézetben. Azután Münchenbe mentem egy penzionátusba, amelyben sokáig laktam. Anyagi ügyeimről egy Csáktornyan levő *Festetich* gróf gondoskodott.

Münchenben barátnőimmal, akik velem egy penzionátusban voltak, különösen két Angolországból való kisasszonnyal gyakran eljártam a kávéházba, ahol az utóbbi időben *Nyári Rudi* cigányprimás játszott. Mind a hárman beleszerettünk a *Rudiba* és amikor észrevettem, hogy angol barátnőim veszélyesek kezdenek lenni reám nézve, abbahagytam velük minden érintkezést és egy svéd grófnő társaságában látogattam a kávéházat. Időközben jegyese voltam *Spetti* Zsigmond gróf gárdatisztnak, de miután beleszerettem *Nyáriba*, az eljegyzést felbontottam. Ma kaptam levelet anyámtól, amelyben óva int, hogy ne folytassak viszonyt *Nyárral*, mert a dolog nem látszik elegendő állandónak és megbízhatónak. De én szeretem *Rudit* és övé akarok lenni. Nagyon szeretném, ha eljegyzésemet az újságok közölnék, hogy így tudomására jusson müncheni barátnőimnek.

A grófnő ma délután megjelent *Nyári* karján a királyi közjegyzőnél és egész vagyonát, háromszázezer korona értékben vőlegénye nevére iratta. Hírlík, hogy néhány nap előtt Sopronban járt egy budapesti ügyvéd, aki rákarta birni *Nyárit*, hogy 20,000 korona megfizetése ellenében mondjon le a viszony további folytatásáról. Ugyilátszik azonban, a tárgyalások nem vezettek eredményre.

EGYESÜLETI ELET.

(*) Felolvasás az aradi mérnök és építészegyletben. *Kis I. Jenő* budapesti mérnök f. hó 16-án, szombaton délután 5 órakor, az aradi mérnök- és építészegyletben felolvasást tart az *Aerolith* építő anyagról, annak gyártásáról és használatáról. Ezen építőanyaggal, mely a téglát van hivatva pótolni, 80 százalékkal gazdaságosabban lehet építkezni. A felolvasás érdekességét emeli, hogy *Kis I. Jenő*, a mint ismeretes, Aradon is tervez *aerolith*-anyagot előállító gyárat. A felolvasás nyilvános lévén, az egyesület az érdeklődőket szívesen látja vendégül.

NAPIREND.

Március 16. Szombat. Róm. kath. naptár: Heribert. — Protestáns naptár: Heribert. — Izraelita naptár: Nizan. Sabbat, Roschodes — Görög-keleti naptár (március 3.): Eutrop. — A nap két óra 15 perckor, nyugszik 6 óra 3 perckor

A Fehér Ke eszt-egyesület ingyenes orvosi rendelőintézete (Magyar-utca 6.) Rendelő orvosok: Dr. Leitner Ernő délután 3—4. Dr. Fodor Odón délelőtt 8—9. Dr. Hermann J. Károly kedden és pénteken délelőtt 12—1 óráig.

Aradi korcsolyázó-egylet. A jégpálya nyitva van reggel 8—11, délután 5—7 óráig.

Időjárás. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint, a mai napra a következő időjárás várható: Változékony, enyhe, sok helyt esapadék.

Március 16. Diákok próbabálja (Fehér Kereszt). — Az aradi posta- és táviratai altisztek és szolgák rücsvigalma (Kovács és Novotny vendéglő). — Az aradi Kőcsé-egyesület irodalmi szaksztyáának zsúrja délután 5 órasor (Váro: ház.)

Március 17. Az aradi filharmonia-egyesület hangversenye. — Az aradi királyi főgymnasium Petöfi önképzőkörenek ünnepéje.

Március 19. Jegyzőválasztás Német Peregen.

KOZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától.

Arad, március 15.

Friss tavaszi szellő járja át a levegőt, azonban már nem olyan olyan hűvös az idő mint volt s mindinkább érezhetőbbé válik, hogy a tavasz beköszönt.

Amint az időjárás enyhébb, a gabonaüzlet irányzata lanyhább.

Az árak koronákban, 50 kilogrammonként értendők.

Tavaszi újdonságok női felöltők és Cosztümökben

RADÓ GYULA áruháza Andrassy-tér (szemben az új minorita templommal.) 786

A tegnapi s mai napon elkelt a piacon:
2000 mm. buza 6.90—7.05.
500 mm. tengeri 4.50—4.55.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, március 15.

Kínálat és vételkezdés korlátolt. Elkelt 15.000 méter máz: a 2/3 fillérrel olcsóbb áron. Amerika 1/4 olcsóbb. Az árak 50 kilónként számítva:

	Déli zárlat	5 órai zárlat
Buza áprilisra	7.54—7.55	7.53—7.54
Buza októberre	7.86—7.87	7.86—7.87
Rozs áprilisra	6.70—6.71	6.70—6.71
Zab áprilisra	7.65—7.66	7.71—7.72
Új tengeri	5.24—5.25	5.25—5.26

Zárul 5 órakor:

Osztrák hitelrészvény	677.50
Magyar hitelrészvény	602.50
Leszámitolóbank részvény	513.50
Rima-Murányi vasúti részvény	160.—
Osztrák-magyar államvasúti részvény	672.—
Déli vasút	145.75
Városi villamosvasúti részvény	304.50
Magyar jelzálog hitelbank	512.50
Hazai bank részvény	285.50

IDEGENEK ARADON.

Március 15

Központi szálloda. Tielbel Rikárd bányagazgató Berlin. — Váradai Török Béla birtokos Dézna. Friedman Sándor birtokos Nagylak. — Herskovits Lajos fakereskedő Lugos. — Beck Gyula kereskedő Bécs. — Blau Emil kereskedő Lugos. — Brück Soma kereskedő Lugos. — Fülöp Gyula kereskedő Versec. — Kemka Gyula főerdész és neje Kaprióra. — Griesman Ottó művezető Berlin. — Fényes Béla mérnök Budapest. — Halász dr.-né Bánfy Elza Budapest. — Grünfeld Lajos fakereskedő Temesvár. — Blau Ernő fakereskedő Versec. — Vilhelm Rezső kereskedő Budapest. — Beck Lajos kereskedő Budapest. — Markus Sándor kereskedő Budapest. — Lustig Samu kereskedő Budapest.

Fehér Kereszt szálloda. Gyárfás Ödön gyáros Nagybecskerek. — Schönfeld Ede hivatalnok Budapest. — Schuch Antal nagykereskedő Bécs. — Ba-

ranyi Sándor kereskedő Vajdahunyad. — Roth Manó kereskedő Vajdahunyad. — Glück Imre kereskedő Zombolya. — Bartha Ödön igazgató Szeged. — Braun Zsigmond kereskedő Zenta. — Magyar József magánzó és neje Ujvidék. — Bérczi Lajos kereskedő Nagyszében. — Joó Imre kereskedő Eperjes. — Bognár Ferenc kereskedő Bánlak. — Klein Mór kereskedő Orosháza. — Neuman Sándor kereskedő Orosháza. — Engel Zsigmond kereskedő Szabadka. — Sárközi Ferenc kereskedő Szabadka. — Mocsári József kereskedő Szabadka. — Hegedüs Kálmán kereskedő Kecskemét. — Német Lajos kereskedő Kecskemét. — Markovics Mihály kereskedő és neje Kecskemét. — Krausz Dezső kereskedő Kiszombor. — Kiss Nándor kereskedő Szeged. — Vertán Péter miniszteri titkár Budapest. — Czölter János dr. vasúti főfelügyelő Budapest. — Barna Károly dr. ügyvéd Budapest. — Pichler Károly dr. vasúti titkár Budapest. — Herczfeld Simon dr. ügyvéd Budapest. — Szeghő Ferenc dr. ügyvéd Budapest. — Keller Antal kereskedő Budapest. — Földes Henrik utazó Budapest. — Schmalcz Alajos utazó Budapest. — Hecht Bernát utazó Budapest. — Gyulai Samu utazó Budapest. — Klein Antal utazó Budapest. — Veibgen György utazó Bécs. — Langsta Gusztáv utazó Bécs. — Horvai János szobrászművész Budapest.

Nemzeti Színház.

A) bérlet.

A) bérlet.

Szombaton, 1907. évi március hó 16-án:

Jonny Lillian

szerpentin táncosnő föllépte (színpad víz alatt.)

Déryné ifiasszony.

Színjáték 3 felvonásban. Irta: Herczeg Ferenc.

SZEMÉLYEK:

Gróf Szepessy Delli Lajos.	Szentpétery	Kesztler Ede.
A grófné	Zsuzsika	Harmath J.
Aladárka, fiuk	Kilényi	Szathnári A.
Thoretzky	Luby	Borbély S.
Betka, neje	Bácsné	Benkóné P.
Gabi, fiuk	Beregi S.	F. Ludi K.
Déryné	Novák Iren.	Jankó, huszár
		Kulcsár L.

Kezdete este 7 és fél órakor.

NYILTTER.*

„A befolyásos Lázár.”

Az Aradi Közlöny „A befolyásos Lázár” című cikkét csak ma olvastam, amennyiben távol voltam Makótól. Kijelentem, hogy Szabó József albirót a nyílt utcán nem én szőlítottam meg, hanem igenis ő csatlakozott hozzám. Arra kért, hogy jelentsem ki, vajjon igaz-e a Makói Hírlapban közölt ama hír, hogy a Polónyi által tervezett előléptetés elmarad. Mire én azt feleltem, hogy nekünk ilyen értesítés jött a fővárosból.

Ekkor elkezdett panaszkodni és a legnagyobb meglepetésemre engem kért fel, hogy az érdekében a miniszteriumban eljárjak. Én a legnagyobb megbotránkozással és felháborodással utasítottam vissza és ott akartam hagyni, amikor 68 éves öreg családos ember voltára, kérve kért, hogy ne tegyem tönkre. Ennek a jelenetnek többen tanuja voltak, a mint kezemet kérően szorongatta. Neveiket ki fogom kutatni. Én megígértem, hogy hallgatni fogok.

Másnap el kellett utaznom Debrecenbe. Az öreg tehetetlen ember elbeszélte általánosan ismeretes titkos titkáriának, aki aztán belevitte ezt a vén embert az Aradi Közlönyben közölt dajkamesébe.

A város legtisztéletreméltóbb egyéniségei már csak azért is lehetetlennek tartják Szabó bíró meséjét, mert egy tisztességes bírót ha megkörnyékezní akar valaki, azzal 2 km. együtt nem mehet. Pedig ezt a saját nyilatkozatában elismeri.

Hogy miért találták ki ezt az undok rágalmat, azt ki fogom kutatni. Kérem fenti védekezésemet a holnapi számban közölni.

Makó, 1907. március 14.

Nemes László,
újságíró.

* Az ezen rovat alatt közöltékért nem vállal felelősséget a szerkesztő.

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

Új divat-kelmék!

Új blous-kelmék!

Új blous-selymek!

Új delének! teljes választékban

már raktárra érkeztek.

➔ Kirakataink megtekintését kérjük. ➔

Rosenblüh H. és Társa.

336

Schweitzli himzés maradékok félárban, ezérna és pamutvászon maradékok!

URAK!!!

Öltöny és felöltő szöveteket előnyösen csak a kizárólagos posztó gyári raktárban vásárolhatnak.

Nagy megtakarítás!

Szolid kiszolgálás!

Leichner és Fleischer

Arad, Szabadság-tér 17.

Aradvárosi és megyei telefon sz. 475.

Telefon szám 184. **Mosóintézet átvétel!** Telefon szám 184.

Van szerencsém a t. közönség tudomására adni, hogy a hosszú évek óta fenálló és teljes megelégedésre működő, legjobb hírnévnek örvendő

Bettelheim-féle mosóintézetet

Aulich Lajos-utca 2. szám átvettém és annak szak szerű kezelését személyesen fogom tovább vezetni. — Főelőnye intézetemnek, hogy a mosást és tisztítást hásiilag kezel, minden vegyszer mellőzésevel, kizárólagosan kézimossással, melynek következtében a ruha nincs kitéve időelőtti romlásnak.

Sok éven át szerzett tapasztalataim reméltem engedik, hogy kifogástalan munka szállításával ki fogom érdemelni t. megrendelőim feltétlen bizalmát.

Kiváló tisztelettel

753

FISCHER LIPÓTNÉ,

a Bettelheim-féle mosóintézet utóda Aulich Lajos-utca 2. szám.

Weszely Pál és Pfeiffer Sándor

vizsgálott kőműves- és ácsmesterek, építési vállalkozók.

Cégtulajdonos: Weszely Pál, Aradon.

Építési iroda: Török Gábor-utca 2. szám.

Lakás: Gróf Leininger Károly-utca 11. szám. (Saját ház.)

Elfogadunk az építés terén előforduló minden néven nevezendő építési szakmába vágó

munkákat teljesítését

ugy helyben, mint vidéken. Teljesen új építkezéseket a legegyszerűbbtől a legdiszesebb kivitelig, valamint külön-külön úgy csak áca, vagy csak kőműves munkákat is Ocska épületek jókarban tartását evi általánosságért.

Terveket és költségvetéseket kívánatra készpénzzel a legrovidebb idő alatt készítünk.

Szíves pártfogást kérve, jegyzünk

417

tisztelettel **WESZELY PÁL.**

Az 1902. évi versenyző Ipar és gazdasági kiállításon és az 1901. évi maki Ipar és gazdasági kiállításon a nagy díszoklevéllel kitüntetve.

WEGENSTEIN C. L. és FIA

ELSŐ DÉLMAGYARORSZÁGI

ORGONA-ÉPÍTŐ MINTÉZET (villamos üzemre berend.)

TEMESVÁROTT.

Szállitott kiváló, legújabb rendszer szerint készített

pneumatikus orgonákat

bármily nagyságban a legolcsóbb árak mellett.

Javítások, átalakítások és hangolások átvételnek, olcsón és kiváló szakértelemmel eszközöltek.

Bővebb felvilágosítással és költségvetéssel szívesen szolgálunk.

Az 1896. évi kiállításon a nagy milleniumi díszmel kitüntetve.

Eladó szőlőoltványok!

Van szerencsém a t. szőlőbirtokos urak figyelmébe felhívni, hogy addig, míg készletem tart ez évi szőlőoltvány-termésemből kiváló szép, **dus gyökérszerű**

bor és csemege-fajú szőlőoltványok kerülnek eladásra,

A nagy szárazság következtében a kimaradt tőkék pótlására különösen ajánlom a **dus gyökérszerű szőlőoltványaimat**, továbbá gyökeres Riparia-Portalis és Rupestris-Monticola veszőlmet.

Az oltványokkal való sikeres pótlási eljárásról t. vevőimnek kívánatra szívesen szolgálunk.

A fajokra és árakra nézve bővebb felvilágosítással szolgálunk.

WINKLER JÓZSEF

szőlőoltványtermelő

180

Telefon 410. Arad, Batthyány-utca 13. Telefon 410.

A város
legforgalmasabb helyén

6¹/₂% tiszta jövedelmet hajtó

bérház

szabad kézből

eladó.

Cím a kiadóhivatalban.

694

Ügynökök kizárva.

Tápértékben leggazdagabb,

Hatásában felülmúlhatatlan

a Hajós-féle kellemes ízű

Csukamájolaj.

Gyermekek és felnőttek által egyaránt kedvelt.

— Ára egy üvegnek 2 korona. —

313

Tyúkszem már nincs többé!

Igy kiáltanak ezren meg ezren, akik a Hajós-féle

ANAGALLINT

ha zóált! Ára egy üvegnek utasítással 70 fillér.

Dr. D. Graur Viktor aradi fogorvos bacteriumölő

szájvizének és fogporának egyedüli raktára

egy üveg szájviz 2 kor., egy doboz fogpor 1 kor.

Fenyőillat a szobában. Ára 70 fill.

Ibolya, Gyöngyvirág és Heliotrop szobailatok, üvege 70 fill.

„NEVER” amerikai gummi, a legjobb, 6 drb. 2 korona.

Fenti szerek valódi minőségben kaphatók:

Hajós Árpád

gyógyszertára és gyógyvegyészeti laboratóriumában

Arad, Andrassy-tér 22. sz., a megyeházzal szemben.

Téli menetrend.

Érvényes 1908. évi október hó 1-től.

Arad-Budapest.								
Állomások	Szv.		Gyv.		Szv.		Gyv.	
	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	I-III.	
Arad ... ind.	5:08	8:18	11:25	4:16	4:51	9:38	9:38	
Szofronya ...	5:25	11:41			5:08	9:45		
Kurtics ...	5:42	8:36	11:55	4:36	5:25	10:02		
Lökösháza ...	5:59		12:10		5:44	10:19		
Bánhid major ...	6:16		12:16		5:51	10:25		
Országút ...	6:33				5:56	10:31		
Kétegyháza ...	6:50	9:00	12:26	4:59	6:06	10:46		
Kigyós ...	7:07	9:01	12:34	5:00	6:23	10:54		
Békes-Csaba ...	7:24	9:19	12:59	5:17	6:40	11:02		
Békes-Földvár ...	7:41	9:23	1:29	5:20	6:57	11:10		
Mezőberény ...	7:58		1:42	5:31	7:14	11:18		
Gyoma ...	8:15	9:42	1:54		7:31	11:26		
Mezőtúr ...	8:32		2:18	5:58	7:48	11:34		
Pusztapó ...	8:49	10:02	2:25	6:04	8:05	11:42		
Pusztapó-Tenyő ...	9:06	10:07	2:53	6:21	8:22	11:50		
Szajol ...	9:23	10:29	3:05	6:38	8:39	11:58		
Szajol ...	9:40	10:30	3:28		8:56	12:06		
Szajol ...	9:57	10:30	3:42		9:13	12:14		
Szajol ...	10:14	11:00	3:56	6:55	9:30	12:22		
Szolnok ...	10:31	11:12	4:13	7:12	9:47	12:30		
Ujszász ...	10:48	11:19	4:24	7:30	10:04	12:38		
Tápió-Györgye ...	11:05	11:35	4:46	7:47	10:21	12:46		
Tápió-Szele ...	11:22	11:36	4:49	7:54	10:38	12:54		
Nagy-Káta ...	11:39		5:05	8:12	10:55	13:02		
Tápió-Szele ...	11:56		5:17	8:29	11:12	13:10		
Tápió-Szele ...	12:13		5:43	8:55	11:34	13:18		
Tápió-Szele ...	12:30		5:59	9:11	11:51	13:26		
Süly-Sáp ...	12:47		6:11	9:28	12:08	13:34		
Mező ...	13:04		6:23	9:46	12:26	13:42		
Mező ...	13:21		6:35	10:04	12:43	13:50		
Mező ...	13:38		6:47	10:22	13:01	13:58		
Mező ...	13:55		6:59	10:40	13:19	14:06		
Mező ...	14:12		7:11	10:58	13:37	14:14		
Mező ...	14:29		7:23	11:16	13:55	14:22		
Mező ...	14:46		7:35	11:34	14:13	14:30		
Mező ...	15:03		7:47	11:52	14:31	14:38		
Mező ...	15:20		7:59	12:10	14:49	14:46		
Mező ...	15:37		8:11	12:28	15:07	14:54		
Mező ...	15:54		8:23	12:46	15:25	15:02		
Mező ...	16:11		8:35	13:04	15:43	15:10		
Mező ...	16:28		8:47	13:22	16:01	15:18		
Mező ...	16:45		8:59	13:40	16:19	15:26		
Mező ...	17:02		9:11	13:58	16:37	15:34		
Mező ...	17:19		9:23	14:16	16:55	15:42		
Mező ...	17:36		9:35	14:34	17:13	15:50		
Mező ...	17:53		9:47	14:52	17:31	15:58		
Mező ...	18:10		9:59	15:10	17:49	16:06		
Mező ...	18:27		10:11	15:28	18:07	16:14		
Mező ...	18:44		10:23	15:46	18:25	16:22		
Mező ...	19:01		10:35	16:04	18:43	16:30		
Mező ...	19:18		10:47	16:22	19:01	16:38		
Mező ...	19:35		10:59	16:40	19:19	16:46		
Mező ...	19:52		11:11	16:58	19:37	16:54		
Mező ...	20:09		11:23	17:16	19:55	17:02		
Mező ...	20:26		11:35	17:34	20:13	17:10		
Mező ...	20:43		11:47	17:52	20:31	17:18		
Mező ...	21:00		11:59	18:10	20:49	17:26		
Mező ...	21:17		12:11	18:28	21:07	17:34		
Mező ...	21:34		12:23	18:46	21:25	17:42		
Mező ...	21:51		12:35	19:04	21:43	17:50		
Mező ...	22:08		12:47	19:22	22:01	17:58		
Mező ...	22:25		12:59	19:40	22:19	18:06		
Mező ...	22:42		13:11	19:58	22:37	18:14		
Mező ...	22:59		13:23	20:16	22:55	18:22		
Mező ...	23:16		13:35	20:34	23:13	18:30		
Mező ...	23:33		13:47	20:52	23:31	18:38		
Mező ...	23:50		13:59	21:10	23:49	18:46		
Mező ...	24:07		14:11	21:28	24:07	18:54		
Mező ...	24:24		14:23	21:46	24:25	19:02		
Mező ...	24:41		14:35	22:04	24:43	19:10		
Mező ...	24:58		14:47	22:22	25:01	19:18		
Mező ...	25:15		14:59	22:40	25:19	19:26		
Mező ...	25:32		15:11	22:58	25:37	19:34		
Mező ...	25:49		15:23	23:16	25:55	19:42		
Mező ...	26:06		15:35	23:34	26:13	19:50		
Mező ...	26:23		15:47	23:52	26:31	19:58		
Mező ...	26:40		15:59	24:10	26:49	20:06		
Mező ...	26:57		16:11	24:28	27:07	20:14		
Mező ...	27:14		16:23	24:46	27:25	20:22		
Mező ...	27:31		16:35	25:04	27:43	20:30		
Mező ...	27:48		16:47	25:22	28:01	20:38		
Mező ...	28:05		16:59	25:40	28:19	20:46		
Mező ...	28:22		17:11	25:58	28:37	20:54		
Mező ...	28:39		17:23	26:16	28:55	21:02		
Mező ...	28:56		17:35	26:34	29:13	21:10		
Mező ...	29:13		17:47	26:52	29:31	21:18		
Mező ...	29:30		17:59	27:10	29:49	21:26		
Mező ...	29:47		18:11	27:28	30:07	21:34		
Mező ...	30:04		18:23	27:46	30:25	21:42		
Mező ...	30:21		18:35	28:04	30:43	21:50		
Mező ...	30:38		18:47	28:22	31:01	21:58		
Mező ...	30:55		18:59	28:40	31:19	22:06		
Mező ...	31:12		19:11	28:58	31:37	22:14		
Mező ...	31:29		19:23	29:16	31:55	22:22		
Mező ...	31:46		19:35	29:34	32:13	22:30		
Mező ...	32:03		19:47	29:52	32:31	22:38		
Mező ...	32:20		19:59	30:10	32:49	22:46		
Mező ...	32:37		20:11	30:28	33:07	22:54		
Mező ...	32:54		20:23	30:46	33:25	23:02		
Mező ...	33:11		20:35	31:04	33:43	23:10		
Mező ...	33:28		20:47	31:22	34:01	23:18		
Mező ...	33:45		20:59	31:40	34:19	23:26		
Mező ...	34:02		21:11	31:58	34:37	23:34		
Mező ...	34:19		21:23	32:16	34:55	23:42		
Mező ...	34:36		21:35	32:34	35:13	23:50		
Mező ...	34:53		21:47	32:52	35:31	23:58		
Mező ...	35:10		21:59	33:10	35:49	24:06		
Mező ...	35:27		22:11	33:28	36:07	24:14		
Mező ...	35:44		22:23	33:46	36:25	24:22		
Mező ...	36:01		22:35	34:04	36:43	24:30		
Mező ...	36:18		22:47	34:22	37:01	24:38		
Mező ...	36:35		22:59	34:40	37:19	24:46		
Mező ...	36:52		23:11	34:58	37:37	24:54		
Mező ...	37:09		23:23	35:16	37:55	25:02		
Mező ...	37:26		23:35	35:34	38:13	25:10		
Mező ...	37:43		23:47	35:52	38:31	25:18		
Mező ...	38:00		23:59	36:10	38:49	25:26		
Mező ...	38:17		24:11	36:28	39:07	25:34		
Mező ...	38:34		24:23	36:46	39:25	25:42		
Mező ...	38:51		24:35	37:04	39:43	25:50		
Mező ...	39:08		24:47	37:22	40:01	25:58		
Mező ...	39:25		24:59	37:40	40:19	26:06		
Mező ...	39:42		25:11	37:58	40:37	26:14		
Mező ...	39:59		25:23	38:16	40:55	26:22		
Mező ...	40:16		25:35	38:34	41:13	26:30		
Mező ...	40:33		25:47	38:52	41:31	26:38		
Mező ...	40:50		25:59	39:10	41:49	26:46		
Mező ...	41:07		26:11	39:28	42:07	26:54		
Mező ...	41:24		26:23	39:46	42:25	27:02		
Mező ...	41:41		26:35	40:04	42:43	27:10		
Mező ...	41:58		26:47	40:22	43:01	27:18		
Mező ...	42:15		26:59	40:40	43:19	27:26		
Mező ...	42:32		27:11	40:58	43:37	27:34		
Mező ...	42:49		27:23	41:16	43:55	27:42		
Mező ...	43:06		27:35	41:34	44:13	27:50		
Mező ...	43:23		27:47	41:52	44:31	27:58		
Mező ...	43:40		27:59	42:10	44:49	28:06		
Mező ...	43:57		28:11	42:28	45:07	28:14		
Mező ...	44:14		28:23	42:46	45:25	28:22		
Mező ...	44:31		28:35	43:04	45:43	28:30		
Mező ...	44:48		28:47	43:22	46:01	28:38		
Mező ...	45:05		28:59	43:40	46:19	28:46		
Mező ...	45:22		29:11	43:58	46:37	28:54		
Mező ...	45:39		29:23	44:16	46:55	29:02		
Mező ...	45:56		29:35	44:34	47:13	29:10		
Mező ...	46:13		29:47	44:52	47:31	29:18		
Mező ...	46:30		29:59	45:10	47:49	29:26		
Mező ...	46:47		30:11	45:28	48:07	29:34		
Mező ...	47:04		30:23	45:4				

APRÓ HIRDETÉSEK.**Francia „Blouse Album“**

180 legújabb eredeti francia divatképpel 1 korona 50 filléért kapható **Ingunz I. és Fia** könyvkereskedésében Arad. Telefon 517. 861

Jakaritónó azonnal felvétetik

Szabadság-tér 22., színház-épület I. em. 836

Kiadó

műhelynek alkalmas sarokhelyiség, 2 szobás lakással és kerttel. Ugyanott egy fűszerüzlet berendezés jutányosan eladó. Kapa-utca 27. szám. 835

Irodai gyakornok

kerestetik. Ajánlatokat „Gyakornok“ jellegével a kiadóhivatal továbbítja. 839

Egy billiárd asztal,

képek és togasok jutányos áron eladók. Bővebbet Teleki-utca 15. szám alatt, a gondnoknál.

Egy ügyes rikkancs, ki egy

esti lap árusítását elvállalná, alkalmazást nyerhet.

Üzletnek vagy műhelynek

alkalmas sarok utcai helyiség lakással együtt kiadó. — Bővebbet Aranykéz-utca 20. szám.

Divatáru

segéd,
csak kitűnő képes-
ségű ajánlatát kér-
jük. 848

Rosenblüh H. és Társa.

175 darab

pontos járatu ezüst

zsebórát

minden elfogadható árban
elárusít

Schwimmer-cég

Arad, 802

Szabadság-tér 5-6. szám alatt.

Pölzl kávéház

mellett.

135—1907. gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a városi ingyenyfürdők felállításához szükséges 18 darab tölgyfa ponton szállításának elvállalása iránt folyó évi március hó 18-án d. e. 10 órakor árlejtést tart.

Kikiáltási-ár: Darabonként 700 korona, összesen 12600 korona.

Bánatpénzül letendő az árlejtés megkezdése előtt a városi pénztárnál a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokban és a pénztári nyugta az ajánlathoz melléklendő.

Az árlejtésen részt venni csak írásbeli ajánlatokkal lehet.

Az írásbeli ajánlatok lezárta a fenti határidő letelte előtt nyújtandók be s csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a bánatpénz mellékelve van s ha az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az árelengedés vagy felülfizetés százalékokban fejezendő ki.

Az árlejtési feltételek a gazdasági tanácsnok urnál az árlejtést megelőzőleg is megtekinthetők.

Arad szab. kir. város gazdasági székeinek 1907. évi március hó 11-én tartott üléséből.

Kiadta:

Zubor Andor, s. k.
aljegyző.

722. II—1/1907. szám.

Pályázati felhívás.

A mezőhegyesi m. kir. áll. ménesbirtokon — ménes számára — egy tisztalaks melléképületei felépítésénél szükséges föld- és kőműves kézi munkákra anyag nélkül, továbbá ács-, asztalos-, lakatos-, mázó-, üveges-, vas-, bádigos- és szobafestő munkákra — a vállalkozó által szolgáltatandó anyagokkal együtt — terv és költségvetések alapján 17848 korona 65 fillér költség előirányzattal ajánlati versenytárgyalás hirdettetik.

Felhívtnak pályázni szándékozik, hogy 1 koronás bélyeggel és a borítékra: „Ajánlat építési munkákra“ felírással ellátott írásbeli zárt ajánlatukat, melyben kinyilatkoztatják, hogy a fent előírt építkezési munkákat a költségvetésben foglalt egységi árakkal szemben hány százalék engedménnyel, vagy felülfizetéssel hajlandók elvállalni, legkésőbbén f. é. április hó 4 ik napjának délelőtti 10 órájáig a vállalati összeg 5%-ának megfelelő — állami letétre alkalmas — bánatpénzzel felszerelve, a mezőhegyesi m. kir. áll. ménesparancsnoksághoz személyesen vagy posta útján nyújtsák be.

Későn érkezett vagy kellőleg fel nem szerelt ajánlatok figyelmen kívül hagyatnak.

Az építkezésre vonatkozó tervek, költségvetések és feltételek a ménesbirtok építészeti intézségénél megtekinthetők.

Budapest, 1907. évi március hó 8-án.

842

M. kir. földmívelésügyi Minister.

Van szerencsém a becses közönségnek tudomásul adni, hogy a

Deák Ferenc-utca 33. sz. a.

uj modern

pék-üzletet

nyitottam.

Tudomásul adom, hogy itten minden nap tiszta tejjel és bivaly-vajjal készült izletes **sütemények** kaphatók. Minden nap friss, jóízű **krumpli-kenyér** is, finom **teasütemény** és karlsbadi mód szerint készült vajas, tejes és vizes **kótszerült** is olcsón kapható. Ugyanitt lehet **minden délelőtti** kenyeret és kalácsot **sütni**. Kapható elsőrendű **tejes-kenyér**.

A nagyérdemű közönség b. pártfogásáért esedezem. 639

Tisztelettel

Ehrman Henrik.

Egy jóforgalmu szatócs-üzlet

italméréssel egybekötve, kedvező feltételek mellett május 1-re, szükség esetén azonnal átadó.

Cim a kiadóhivatalban. 784

Köhögés!

Aki ezt meg nem figyeli, az önmagának ellensége!

Kaiser-féle

mell-karamellák.

A három fenyővel. Orvosiilag ajánlva és megvizsgálva **köhögés, rekedtség vagy katarus és elnyálkásodás ellen.**

5120 közjegyzőileg hitelesített bizonyítvány igazolja, hogy amit ígér, meg is tartja.

Geomagja 20 és 40 fillér, doboza 80 fillér.

Kapható: Gutari Földes Kelemen, Hájós Árpád és Rozsnyay Mátyas gyógyszerárában Aradon, Zombéry János gyógyszerárában Uj-Szent-Annán és Szokoly Sándor „Iris“ gyógyszerárában Lippa. 819

7521—1907.

Felhívás.

A gazdasági munkás- és cseléd segélypénztárról szóló 1900. évi XVI. t.-c. 8. §-ának végrehajtása tárgyában kelt m. kir. földmívelésügyi ministeri 11080—1904. számú rendelet 18., 28., illetve 32. §-ai alapján felhívjuk a gazdasági munkást vagy cselédet tartó gazdalközönséget, hogy a minden egyes gazdasági cseléd után évenként előre fizetendő 120 filléres hozzájárulási díjat az adóügyi osztály számfelvétele alapján a városi adópénztárnál haladéktalanul annál inkább befizesse, mert a 22169/VI-8-1904. számú rendelet 3. pontja értelmében a segélypénztár csak akkor köteles a cselédek részére az 1900. XVI. és 1902. XIV. törvénycikkekben baleset esetére biztosított segélyeket kiszolgáltatni, illetve a munkaadónak e címen felszámítható költségeit megtéríteni, ha az a cseléd, kit a baleset ért, az összeírású lajstromba szabályszerűen felvétellett és utána a hozzájárulási díj az esedékességkor, vagy utóbb ugyan de ez esetben mindenesetre a baleset megtörténte előtt legalább 30 nappal tényleg befizetve lett.

Felhívjuk továbbá az illetőket, hogy az összeírás befejezte után szolgálatba fogadott új cselédek vagy elbocsátott cseléd helyébe fogadott cselédeket a szolgálatba lépés napjától számított 15 nap alatt a cselédkönyv bemutatása mellett az adóügyi osztálynál annál inkább bejelentse mert baleset esetén csak olyan cselédek után tarthat igényt a munkaadó a 8. §-ban biztosított segélyre, akik szabályszerűen bejelentvén a vonatkozó lajstromban előfordulnak.

Arad, 1907. évi március hó 12.
A városi tanács.

Aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság.

Meghívás!

Az aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság

tisztelt részvényesiet a **f. é. március hó 30-iki, szombat délelőtt 1/2 11 órakor** a társaság helyiségében tartandó

rendes évi közgyűlésre

tisztelettel meghívjuk.

Tárgysorozati

1. Az igazgatóság évi jelentése.
2. A felügyelő-bizottság évi jelentése, a zárszámadás feletti határozathozatal és a mérleg megállapítása; határozathozatal a nyereség felosztása, s az igazgatóság és a felügyelő-bizottság részére a felmentvény megadása iránt.
3. Az igazgatóság egy tagjának megválasztása.
4. A felügyelő-bizottság három rendes és egy póttagjának megválasztása.

Alapszabályaink 14. §-a értelmében felkérjük azon tisztelt részvényeseket, kik a közgyűlésen résztvenni óhajtának, hogy **alapszabályszerűleg** átírt részvényeiket **f. é. március hó 27-iki déli 12 óráig** a társaság pénztáránál Aradon, vagy a Magyar vasuti forgalmi részvénytársaságnál Budapesten (V. Fűrdő-utca 10.) letéteményezni sziveskedjenek.

A részvényest a közgyűlésen az alapszabályok értelmében beiktatott és letett 1—1 részvény után 1—1 szavazat illeti meg. Arad, 1907. évi március hó 15-én.

Az igazgatóság.

VAGYON.

1906. ÉVI FŐMÉRLEG.

TEHER.

	Korona	fill.	Korona	fill.		Korona	fill.	Korona	fill.
Pályatest	378000				Részvénytőke				
Szalmaanyaggyári vágányépítési számla	37386	10			forgalomban	1423	drb.		
Széchenyi gözmalmi vágányépítési számla	2000				törlesztve élvz. jegyekkel	1237	drb.		532000
Városház előtti esonkavágány	3315	14	420701	24	Jelzalog				40000
Telkek			40000		Tartalékalapok				74888
Építetek			108292	61	Épületek értékesökkenésének tartalékalapja				6137
Kocsik			46490		Agyagtelkek felhasználási tartalék számlája				3308
Lovak			16000		Alkalmazottak segélyalapja				2310
Ló- és kocsifelszerelési eszközök			1060		Elfogadványok				174000
Szerszámok és eszközök			651	50	Letéti elfogadványok				66000
Ruházati számla			390		Be nem váltott kisorsolt részvények				1000
Vágányáthelyezési és építési számla			209523	63	Fel nem vett 1903. évi osztalékok	10			
Téglagyári telkek	3900				" " 1904. "	12			
Téglagyári épületek	10000				" " 1904. " felülosztalékok	88			
Bérbevett téglagyári telkek	500				" " 1905. " osztalékok	132			
Téglagyári eszközök	500				" " 1905. " felülosztalékok	90			382
Téglagyári készletek	19963	10	34863	10	Hitelezők				21963
Anyag számla			6826	20	Nyeremény-egyenleg				67375
Takarmány számla			16634	54					14
Számlabeli adóssok			2749						
Adóssok letétekért			66000						
Váltó számla			7413						
Pénztár számla			11719	99					
			98981	81					989314
									81

Aradon, 1906. évi december hó 31-én.

Tenner Lajos, s. k.
ügyvezető-igazgató.

Westmann Gyula, s. k.
könyvvezető.

Jelen főmérleg, valamint a nyereség- és veszteség-számla az alulírt felügyelő-bizottság által — a mérlegbizottsággal együttesen megvizsgált leltárak alapján — tételenként megvizsgáltatván, a készletekkel, a fő- és mellékkönyvekkel összehasonlított és tökéletesen rendben találtatott. — Aradon, 1907. évi február hó 10-én.

Tenner József, s. k.

Pucher Ottomár, s. k.

Dr. Marschall Lajos, s. k.

A felügyelő-bizottság jelentése.

Tisztelt Közgyűlés!

Az aradi közuti vaspálya- és téglagyár-részvénytársaság alulírt felügyelő-bizottsága az igazgatóság által előterjesztett 1906. évi zárszámadásokat, az üzleti leltárakat, végre az évi mérleget és nyereség- és veszteség-számlát tételenként megvizsgálta, az üzleti könyvekkel összehasonlította és a számadásokat rendben levőnek, a mérleget helyesnek találta.

A felügyelő-bizottság ezen és az üzletév folyamán eszközölt vizsgálatainál mindenkor azon megnyugtató tapasztalást tette, hogy az ügykezelés kifogástalan és ugy az alapszabályok, mint a törvény határozmányainak teljesen megfelelő.

Ennek folytán igazoljuk, hogy az igazgatóság által az 1906. évről beterjesztett mérleg a tényleges vagyónállapot hű kimutatása, s így ezen mérleghez, valamint az igazgatóság jelentéséhez hozzájárulunk és a kimutatott az 1905. évről áthozott 11210 kor. 50 fillérrel együtt 67375 kor. 14 fillért kitevő tiszta nyereség felosztására vonatkozó javaslatát a tisztelt közgyűlésnek elfogadásra ajánljuk.

Végül ezen jelentésünk alapján az igazgatóság részére indítványozzuk, részünkre pedig kérjük a lefolyt üzletévre vonatkozólag a felmentvény megadását.

Aradon, 1907. évi február hó 10-én.

Tenner József, s. k.

Pucher Ottomár, s. k.

Dr. Marschall Lajos, s. k.